
MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

SJÖBO KOMMUN

**MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING AV SJÖBO KOMMUNS ÖVERSIKTSPLAN 2040 MED
FOKUS PÅ MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN**

SWECO UPPDRAGSNUMMER 30011553

2021-10-13

SWECO AB

VERONIKA RENSFELDT

THERESE EKLUND

EMMA CAMPBELL

LINN ÖDLUND ERIKSSON

Förord och administrativa uppgifter

Sjöbo kommun arbetar med att ta fram en ny översiktsplan (ÖP). Kommunen har gett Sweco i uppdrag att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) till förslaget till ny ÖP, med fokus på miljö kvalitetsnormer för vatten.

I arbetet med MKB:n har följande personer medverkat:

Elin Brudin, projektledare översiktsplan 2040, Strategienheten,
Stadsbyggnadsförvaltningen (Sjöbo kommun)

Louise Andersson, Strategienheten, Stadsbyggnadsförvaltningen (Sjöbo kommun)

Marie Rosdahl, Planarkitekt, Strategienheten, Stadsbyggnadsförvaltningen (Sjöbo kommun)

Eva Nielsen Osterman, Miljöstrateg, Strategienheten, Stadsbyggnadsförvaltningen (Sjöbo kommun)

Pia Fröjd, VA-ingenjör (Sjöbo kommun)

Anders Lindén, enhetschef för Miljöenheten (Sjöbo kommun)

Veronika Rensfeldt, uppdragsledare och specialist ytvatten (Sweco AB)

Therese Eklund, specialist ytvatten (Sweco AB)

Linn Ödlund Eriksson, specialist grundvatten (Sweco AB)

Emma Campbell, specialist MKB (Sweco AB)

Sammanfattning av administrativa uppgifter:

Beställare: Sjöbo kommun
Organisationsnummer: 212000–1090
Adress: Sjöbo kommun
275 80 Sjöbo

Beställarens kontaktperson: Elin Brudin
Sjöbo kommun
Tel: 0416–27297
E-post: elin.brudin@sjobo.se

Samverkande miljökonsult: Sweco AB

Uppdragsledare och kontaktperson: Veronika Rensfeldt
Sweco Environment AB
Tel: 0703-544235
E-post: veronika.rensfeldt@sweco.se

Rapportförfattare: Veronika Rensfeldt, Therese Eklund, Linn Ödlund
Eriksson, Emma Campbell (Sweco AB)

Granskare: Emma Campbell, Jonatan Strömgren (Sweco AB)

Icke-teknisk sammanfattning

Sjöbo kommun arbetar med att ta fram en ny översiktsplan, ÖP 2040. En översiktsplan kan normalt antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket betyder att en strategisk miljöbedömning inklusive miljökonsekvensbeskrivning ska göras vid upprättandet av översiktsplanen. Föreliggande dokument utgör miljökonsekvensbeskrivningen av Sjöbo kommuns planförslag ÖP 2040. I sak är miljökonsekvensbeskrivningen avgränsad till planförslagets konsekvenser på kommunens vattenförekomster och möjlighet att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer.

Sjöbo kommun ligger i mitten av södra Skåne och är sett till ytan Skånes tredje största kommun, med en areal på drygt 500 km². Kommunens yta består av 61,6 % jordbruksmark, 27,1 % skogsmark, 6,7 % bebyggelse och 4,6% övrig mark. Kommunen har cirka 19 200 invånare och är därmed relativt glest befolkad i jämförelse med andra skånska kommuner.

Gällande översiktsplan, Översiktsplan för Sjöbo kommun ÖP 2009, förklarades inaktuell 2016-06-15, men gäller fortsatt vid exempelvis handläggning av bygglov och detaljplaner. Nollalternativet utgår från gällande ÖP 2009, men är anpassat efter ny lagstiftning, kommunala beslut och dokument, allmän utveckling och praxis som tillkommit och skett sedan 2009.

Planförslaget 2040 koncentrerar ny samlad bebyggelse till kommunens centralort Sjöbo samt serviceorterna Blentarp, Vollsjö och Lövestad, vilket innebär förändrad markanvändning i Vollsjö och Lövestad. Gällande fördjupade översiktsplaner finns redan för Sjöbo tätort och Blentarp. Planförslaget anger att ny spridd bebyggelse endast ska medges restriktivt, bland annat i syfte att bevara jordbruksmark och minska andelen enskilda avlopp.

Områdesspecifika riktlinjer finns kopplade till kategorierna miljö- och klimatsäkring, mångfunktionell bebyggelse, sammanhängande bostadsbebyggelse, verksamheter, transportinfrastruktur, teknisk försörjning och natur, kulturmiljö, rekreation och areella näringar. ÖP 2040 redogör vidare särskilt för kommunens yt- och grundvattenförekomster och anger övergripande ställningstaganden samt riktlinjer för hållbar utveckling för ett flertal av de olika vattenförekomsterna. För Vollsjö och Lövestad har gemensamma generella riktlinjer samt generella riktlinjer för varje ort tagits fram.

Miljökonsekvensbeskrivningens samlade bedömning är att ÖP 2040 medför övervägande positiva konsekvenser för kommunens yt- och grundvatten jämfört med nollalternativet. Möjligheten att nå miljö kvalitetsnormer, såväl ekologiska som kemiska, bedöms öka med planens genomförande. Planförslaget ger därutöver även en tydlig riktning och ambition framåt i kommunens arbete med normerna.

Innehållsförteckning

1	Inledning och bakgrund	6
1.1	Bakgrund och översiktsplanens syfte	6
1.2	Miljö kvalitetsnormer för vatten	6
2	Miljöbedömningens syfte och avgränsning	8
2.1	Syfte och innehåll	8
2.2	Avgränsning	8
3	Nuläge	9
3.1	Allmänt om Sjöbo kommun	9
3.2	Gällande kommunala planer och annan pågående planering	11
3.3	Kommunens vattenförekomster	13
4	Alternativ	22
4.1	Huvudalternativet – planförslaget	22
4.2	Nollalternativet – ett framskrivet nuläge	27
4.3	Alternativ strategi – bebyggelseutveckling ur ett regionalt perspektiv	27
4.4	Ställningstaganden	28
5	Miljökonsekvenser av nollalternativet	30
6	Miljökonsekvenser av huvudalternativet - planförslag ÖP 2040	31
6.1	Miljökonsekvenser	31
6.2	Fördjupning Vollsjö	32
6.3	Fördjupning Lövestad	36
6.4	Kommunens "Att göra"-lista	40
7	Avstämning mot relevanta miljömål	45
8	Uppföljning och övervakning	48
9	Samlad bedömning	49
10	Referenser	51

1 Inledning och bakgrund

1.1 Bakgrund och översiktsplanens syfte

Sjöbo kommun arbetar med att ta fram en ny översiktsplan för Sjöbo kommun (ÖP 2040). Planen kommer att ersätta huvuddokumentet i Översiktsplan för Sjöbo kommun 2009 (ÖP 2009), vilket beslutades vara inaktuell av kommunfullmäktige 2016. Delar av ÖP 2009 kommer dock att ingå i ÖP 2040. Dessa är "Fördjupad översiktsplan för Blentarp" (2007) och "Fördjupad översiktsplan för Sjöbo tätort" (2013). "Fördjupad översiktsplan för Grimtofta söder" samt "tematiskt tillägg Vindkraft" utgör också delar av ÖP 2009. ÖP2009 har förklarats inaktuell och det tematiska tillägget för Vindkraft är inarbetat i ÖP2040. a och utgår.

Syftet med ÖP2040 är att ge vägledning vid beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras i hela kommunen förutom i Sjöbo tätort och Blentarp, där redan antagna fördjupade översiktsplaner fortsätter att gälla parallellt. Det är också i Sjöbo tätort och Blentarp (båda i Vombsjösänkans karaktärsområde) som befolkningen huvudsakligen ökar och har ökat de senaste 10 åren. Därför fokuserar översiktsplanen främst på ett antal planeringsprinciper, utvecklingsstrategier och riktlinjer för mark- och vattenanvändning i syfte att arbeta med och verka för en hållbar och heltäckande landsbygdsutveckling.

Utvecklingsstrategierna utgörs i huvudsak av satsningar på cykelvägar och rekreationsleder mellan olika tätorter och naturområden för att stärka kopplingen dem emellan. Satsningar görs också på kommunikations- och rekreationsnoder. I ÖP2040 finns inga nya, större utbyggnadsområden utpekade. Föreslagna förtätningar finns dock i Vollsjö och Lövestad. ÖP2040 fördjupar sig även i Vollsjö och Lövestad eftersom de, tillsammans med Blentarp, utgör kommunens serviceorter. Sjöbo tätort är den så kallade centralorten. Förtätningarna i Vollsjö och Lövestad planerar för totalt ca 35-40 nya bostäder i respektive ort fram till år 2040, varav ett stort antal redan finns planlagda i befintliga detaljplaner. Viktigt är dock att utöka utbudet av olika boendetyper och upplåtelseformer i de båda orterna, för att bättre kunna tillgodose befolkningens bostadsbehov vid olika livsskederna och -situationer.

Genom den nya ÖP:n underlättas arbetet för kommunala tjänstemän inom plan- och byggverksamheten samt hantering av frågor på kommunledningsnivå. Den identifierar vidare områden i behov av mellankommunal samverkan.

ÖP 2040 ska väga samman kommunens alla värden och hänsyn, inklusive riksintressen, och baserat på det tillhandahålla vägledning och riktlinjer för samtliga av kommunens områden utanför Sjöbo tätort och Blentarp med fokus på kommunens serviceorter som inte omfattas av gällande fördjupade översiktsplaner, det vill säga Vollsjö och Lövestad.

1.2 Miljökvalitetsnormer för vatten

EU:s ramdirektiv för vatten (eller vattendirektivet) (2000/60/EG) och dotterdirektivet om miljökvalitetsnormer (2008/105/EG), definierar de svenska (och europeiska) målen för förvaltning av alla former av vatten. Målen har införlivats i svensk lagstiftning genom femte kapitlet i miljöbalken, förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön liksom förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Sveriges yt- och grundvatten är idag indelade i geografiska delområden som kallas vattenförekomster och fem vattendelegationer har tagit beslut om kvalitetskrav (miljö-kvalitetsnormer) för ekologisk status och kemisk vattenstatus för vattenförekomsterna inom respektive distrikt. Aktuell status i förekomsterna bedöms och uppdateras fortlöpande av myndigheterna.

Syftet med miljökvalitetsnormerna är att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet. Grundregeln är att miljökvalitetsnormen ska fastställas till "god status", och att normen ska uppnås innan aktuell förvaltningscykel är slut (för närvarande år 2021). Beroende på vattenförekomstens nuvarande status kan vattendelegationerna fastställa kvalitetskrav på en nivå som är lägre än god status alternativt att tiden för när god status ska vara uppnådd skjuts fram.

I avsnitt 3.3.2 presenteras beslutade (gällande) miljökvalitetsnormer, såväl som förslag på kommande miljökvalitetsnormer i nästa förvaltningscykel, för kommunens vattenförekomster.

2 Miljöbedömningens syfte och avgränsning

2.1 Syfte och innehåll

Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande, och på så sätt främja en hållbar utveckling (6 kap. 1 § miljöbalken). Vad en miljökonsekvensbeskrivning inom ramen för en strategisk miljöbedömning ska innehålla anges i 6 kap. 11 § miljöbalken. De uppgifter som ska finnas med i miljökonsekvensbeskrivningen ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som är rimlig med hänsyn till rådande kunskaper och bedömningsmetoder, och som behövs för att en samlad bedömning av planens väsentliga miljöeffekter ska kunna göras. Föreliggande miljökonsekvensbeskrivning redovisar förutsättningar och miljöeffekter av ÖP 2040 och utgör beslutsunderlag för prövnings- eller tillsynsmyndigheter.

En ÖP kan normalt antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket betyder att en strategisk miljöbedömning inklusive miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska göras vid upprättandet av ÖP:n (2 § Miljöbedömningsförordningen (2017:966) och 6 kap. 3 § Miljöbalken (1998:808)). Av en ÖP ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose gällande miljö kvalitetsnormer (MKN) (2 kap. 10 § Plan- och bygglag (2010:900)).

2.2 Avgränsning

En avgränsning av miljöbedömningen och MKB:n har gjorts i avgränsningssamråd mellan Sjöbo kommun och länsstyrelsen i Skåne den 22 augusti 2019. Vid samrådet framkom att genomförandet av ÖP 2040 inte medför stora risker för betydande miljöpåverkan och att miljöbedömningen ska fokusera på kommunens vatten och hur översiktsplanen kan bidra till att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer.

2.2.1 Geografisk avgränsning

ÖP 2040 avser hela kommunens geografiska område, med undantag för Sjöbo tätort och Blentarp där fördjupade översiktsplaner är antagna och kommer att gälla parallellt med ÖP 2040 (Sjöbo kommun, 2007, 2008, 2013). Miljökonsekvensbeskrivningens geografiska avgränsning överensstämmer med ÖP 2040:s geografiska avgränsning. Till viss del bedöms påverkan även utanför ÖP:s avgränsning eftersom vissa av vattenförekomsterna som ligger i kommunen även ligger inom andra kommuner.

2.2.2 Avgränsning i tid

Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning i tid överensstämmer generellt med ÖP 2040:s tidsram, som bygger på en vision över kommunens utveckling fram till år 2040. Flera bedömningar är dock såväl generella som långsiktiga och därför ej strikt tidsbegränsade till år 2040.

2.2.3 Avgränsning i sak

Föreliggande MKB är avgränsad i sak till ÖP 2040:s konsekvenser på kommunens vattenförekomster och möjlighet att uppnå beslutade MKN.

MKB bedömer konsekvenser för ett huvudalternativ som utgörs av planförslaget och för ett nollalternativ vilket är ett framskrivet nuläge. I avsnitt 4 ges en utförligare beskrivning av bedömda, men också bortvalda alternativ.

3 Nuläge

En strategisk miljöbedömning ska enligt 6 kap. 11 § punkt 3 miljöbalken redovisa nuläget, det vill säga de rådande miljöförhållandena inom det geografiska område som planen omfattar. Nulägesbeskrivningen baseras på uppgifter i ÖP 2040 (Sjöbo kommun, u.å.), om inget annat anges.

3.1 Allmänt om Sjöbo kommun

Sjöbo kommun ligger i mitten av södra Skåne och angränsar till Lund, Eslöv, Hörby, Tomelilla, Ystad och Skurup kommuner. Sjöbo är sett till ytan Skånes tredje största kommun, med en areal på drygt 500 km², varav 15 km² vatten.

Kommunens centralort är Sjöbo tätort. Blentarp, Vollsjö och Lövestad är serviceorter. Andra tätorter i kommunen är: Karups sommarby, Bjärsjölagård och Äsperöd. Förutom tätorterna, finns det även 15 småorter i kommunen. Den kommunala servicen är i huvudsak lokaliserad till kommunens central- och serviceorter. Sjöbo tätort hade år 2015 cirka 8 000 invånare. Blentarp hade cirka 1 500, Vollsjö cirka 800 och Lövestad cirka 600 invånare.

Kommunen hade, i slutet av 2020, 19 412 invånare och är därmed relativt glest befolkad i jämförelse med andra skånska kommuner. Sedan många år flyttar fler personer till än från kommunen. Främst sker flytt till/från Malmö, Lund, Ystad och Tomelilla. En av de största anledningarna till inflyttning i kommunen är den närhet som finns till natur och skog, enligt en undersökning som gjordes år 2017.

För Sjöbo kommun är samspelet med omlandet avgörande för det dagliga livet och för samhällsutvecklingen i stort, och en förbättrad kollektivtrafik är en viktig fråga för kommunens invånare. 46 % av de förvärvsarbetande i Sjöbo kommun arbetar i den egna kommunen medan övriga pendlar ut till arbete i andra kommuner. Cirka 2 000 personer pendlar in i kommunen för arbete/studier.

Under 1970- och 80-talet lades all tågtrafik i Sjöbo kommun ner och idag är bilen ett viktigt transportmedel i kommunen. Sjöbos kommuninvånare kör generellt längre sträckor samt har ett högre antal bilar per person jämfört med både Sverige och Skåne.

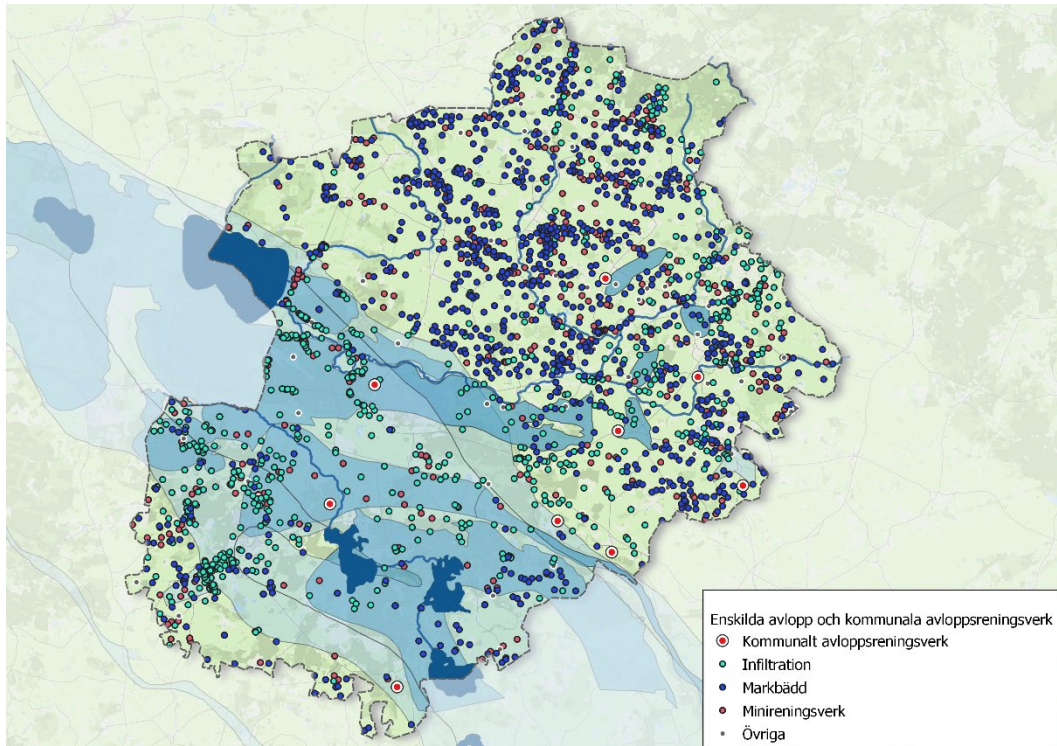
Kommunens yta består av 61,6 % jordbruksmark, 27,1 % skogsmark, 6,7 % bebyggelse och 4,6% övrig mark. Lantbruken i kommunen producerar stora mängder kött och mjölk.

Dricksvattenförsörjningen i Sjöbo kommun är helt baserad på grundvatten. 72 % av kommuninvånarna är kopplade till kommunalt dricksvatten, medan 28 % av kommuninvånarna får sitt dricksvatten från privata brunnar. Kommunen har 9 vattenverk, till vilka 11 grundvattentäkter är kopplade.

Vombsjön, som delvis ligger i Sjöbo kommun (delas geografiskt av kommunerna Sjöbo, Eslöv och Lund) är med andra ord inte en dricksvattenkälla för kommunen, men är en viktig dricksvattenkälla för många andra kommuner i Skåne. Malmö, Burlöv, Svedala, Staffanstorps, Vellinge och delar av Lunds och Eslövs kommuner får sitt dricksvatten från Vombsjön (Sydvatten AB, u.å.).

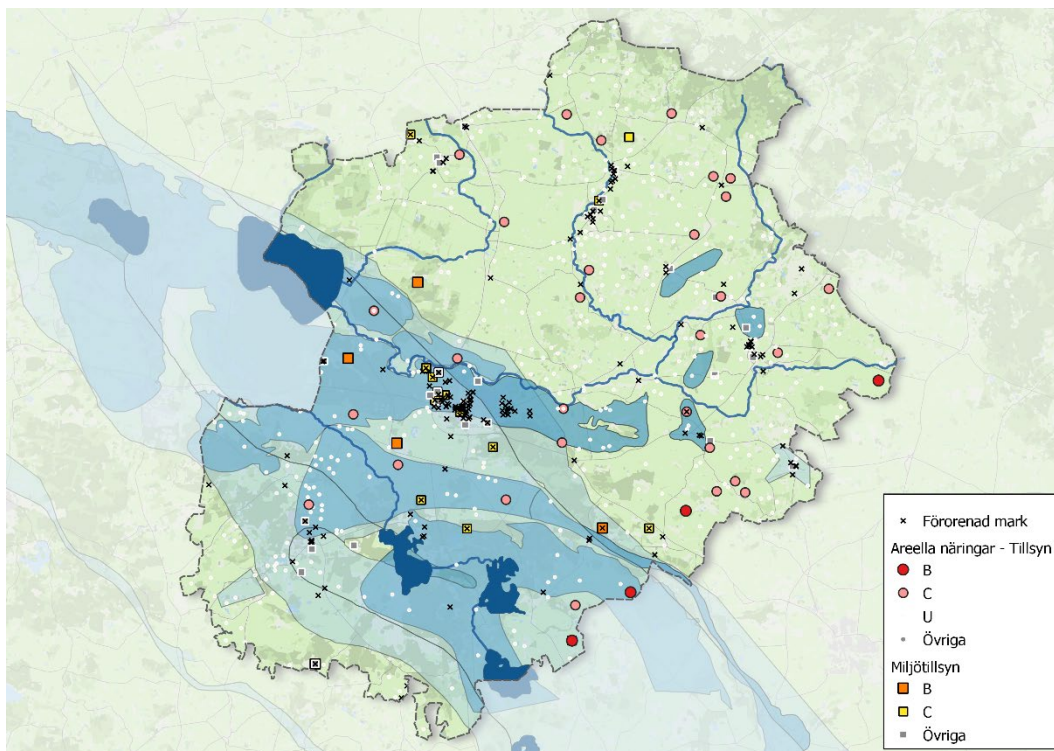
70 % av kommunens invånare är anslutna till kommunalt avlopp. Det finns drygt 3 000 enskilda avlopp och cirka 20 små och stora avloppsreningsverk (som betjänar mer än 25 personer) i kommunen, varav 8 är kommunala (Sjöbo kommun, 2009). Figur 3-1 visar hur

de enskilda avloppen, liksom de kommunala reningsverken är fördelade över kommunen. Det kommunala avloppsreningsverket i Sjöbo tar emot avloppsvatten från 61 % av kommunens invånare och börjar närma sig sin maximala gräns för tillståndsgiven anslutning. Kommunens samtliga reningsverk med tillhörande ledningsnät byggdes mellan 1965–1975, och det finns flera kända problem på ledningsnäten såsom inläckage, felkopplade dräneringsledningar från hus och felkopplade dagvattenanslutningar.



Figur 3-1. Enskilda avlopp och kommunala avloppsreningsverk i Sjöbo kommun.

I Sjöbo kommun finns idag cirka 150 identifierade förorenade eller misstänkt förorenade områden (Figur 3-2). På de aktuella objekten har det bedrivits verksamheter som kan antas medföra spridning av föroreningar till mark, vatten och byggnader. Områdena är koncentrerade till kommunens tätorter. Figur 3-2 visar även översiktligt var kommunens miljöfarliga verksamheter, som bedöms kunna ha en påverkan på yt- och grundvatten, är lokaliserade.



Figur 3-2. Förorenade områden och miljöfarliga verksamheter som bedöms kunna ha en påverkan på yt- och grundvatten i Sjöbo kommun.

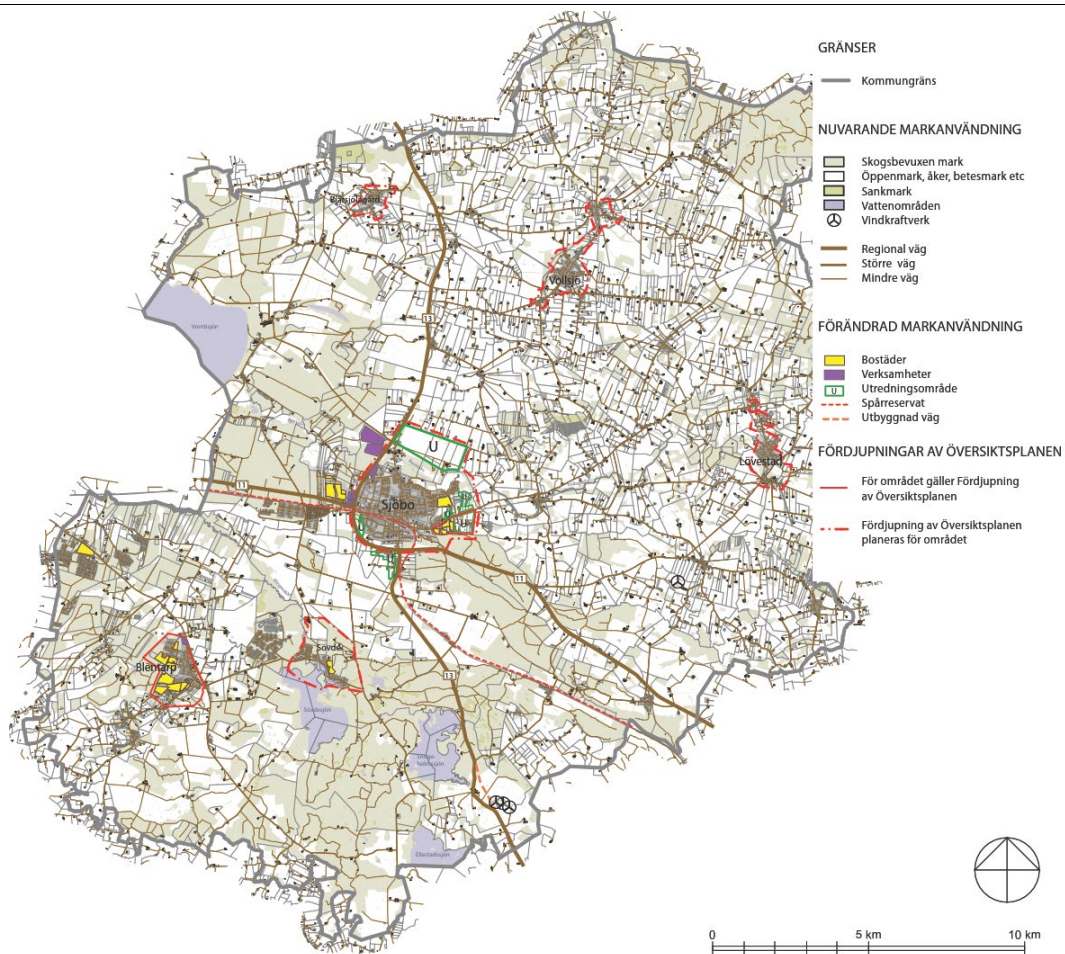
3.2 Gällande kommunala planer och annan pågående planering

Nuvarande översiktsplan, ÖP 2009, antogs i mars 2009. År 2014–2015 arbetade kommunen med en programhandling som berörde landsbygdens utveckling. Synpunkterna som inkom under programsamrådet ledde till att ÖP 2009 förklarades inaktuell 2016-06-15 och att ett arbete med en ny ÖP påbörjades. ÖP 2009 gäller dock till ny ÖP är framtagen och vägleder vid exempelvis handläggning av bygglov och detaljplaner.

I ÖP 2009 ingår även en fördjupad översiktsplan (FÖP) för Blentarp från 2008, ett tematiskt tillägg till översiktsplanen (TÖP) för Vindkraft från 2010 samt en FÖP för Sjöbo tätort från 2013. I gällande ÖP finns en markanvändningskarta, se Figur 3-3.

Det finns för närvarande tre vattenskyddsområden i kommunen: Grimstofta, Gröndal och Bjärsjölagård. Sju utredningsområden för vattenskyddsområde finns utpekade, det är områden som de kommunala vattentäkterna får grundvatten från.

Kommunen arbetar med framtagande av lokala miljömål, dessa är dock ännu ej antagna. Det finns en aktuell VA-policy från år 2015.



Figur 3-3. Markanvändningskarta, Översiktsplan för Sjöbo kommun 2009.

3.3 Kommunens vattenförekomster

3.3.1 Allmänt

Ytvatten

I Sjöbo kommun finns 14 ytvattenförekomster klassade i VISS (VattenInformationsSystem Sverige) (Figur 3-4). Huvuddelen av kommunens ytor och ytvatten ingår i Kävlingeåns avrinningsområde. En mindre yta i kommunens sydöstra del ingår i Nybroåns avrinningsområde.



Figur 3-4. Ytvattenförekomster i Sjöbo kommun. Sjöarna visas med sina namn, medan vattendragen visas med sina respektive vattenförekomst-id:n.

Sjöarna Sövdesjön och Snogeholmssjön ligger i sin helhet i kommunen, medan Ellestadsjön och Vombsjön ligger delvis utanför kommunens gränser.

Klingavälsån ligger i kommunens södra delar. Ån har sin källa i Ellestadsjön, och mynnar i Kävlingeån väster om Vombsjön. Klingavälsån delas in i tre vattenförekomster; Klingavälsån: Snogeholmssjön-Källa (WA21616687), Klingavälsån: Sövdesjön-Snogeholmssjön (WA20774729) och Klingavälsån: Kävlingeån-Sövdesjön (WA14011444).

Ett huvudflöde till Vombsjön sträcker sig från en källa norr om Killeröd i Hörby kommun och ner till Vombsjön. Ån har flera namn utmed sin sträcka, men är uppdelad i tre vattenförekomster: Kävlingeån: Djurrödsbäcken-Källa (Vollsjöån) (WA84285224), Kävlingeån:

Tranåsbäckens-Djurrödsbäcken (WA25040470), och Kävlingeån: Vombsjön-
Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) (WA78517976). Två vattendrag är
biflöden till huvudflödet: vattenförekomsterna Djurrödsbäcken (Sillarödsbäcken)
(WA38831352) och Tranåsbäcken (WA20376298). Ytterligare biflöden finns men dessa
är inte klassade som vattenförekomster.

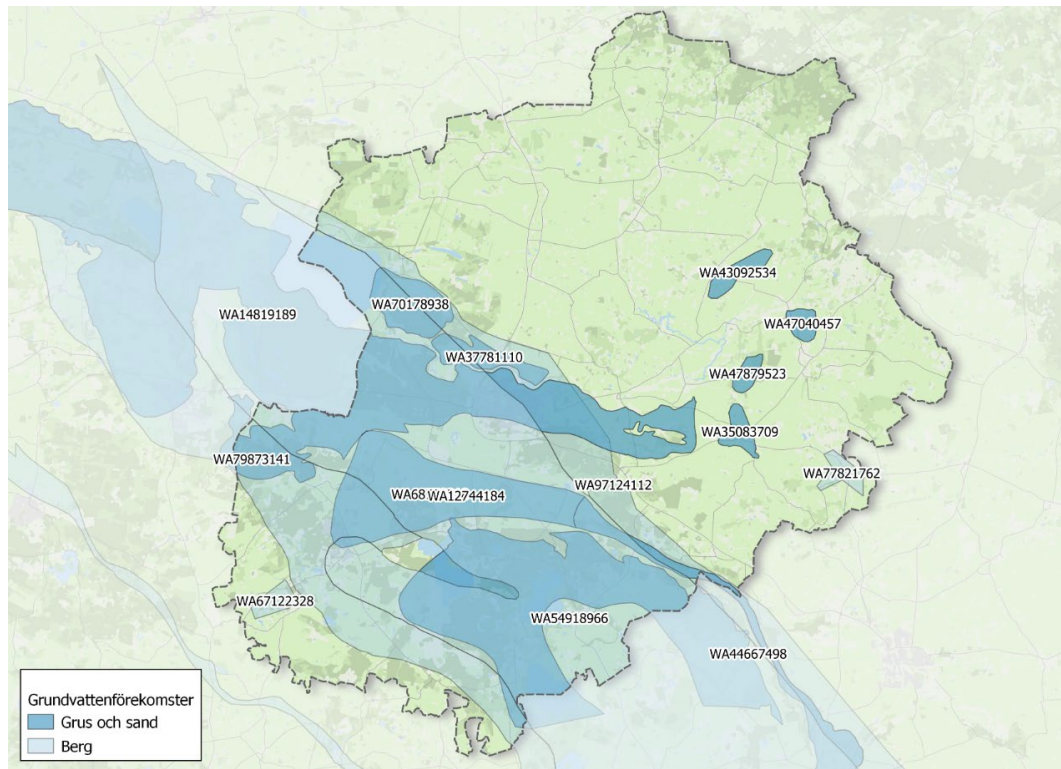
Torpsbäcken (WA30722528) har sin källa i Sjömossen norr om Bjärsjölagård och sitt
utflöde i Vombsjön. Borstbäcken (Borstabäcken) (WA53905987) har också sitt utflöde i
Vombsjön, men sin källa vid Östraby. Verkaån (WA82206081) slutligen, utgör
kommunens nordöstra gräns mot kommunerna Hörby och Tomelilla.

Grundvatten

Inom Sjöbo kommun finns ett flertal grundvattenförekomster, både grundvattenmagasin i
jordlager (sand- och grusförekomster i form av isälvsavlagringar) och i berggrund
(sedimentära bergförekomster samt urberg) (Figur 3-5). Geologin och grundvatten-
förhållandena är relativt komplexa inom kommunen. Grundvattenförekomsterna är i
huvudsak koncentrerade till ett bälte i kommunens södra del där en förkastning i
berggrunden skapat en sänka (Vombsänkan) där sedimentära bergarter och stora
isälvsformationer är avlagrade. I Vombsänkan finns flera grundvattenförande enheter i
både jordlager och berggrund varav flera är begränsat utredda (Figur 3-5).

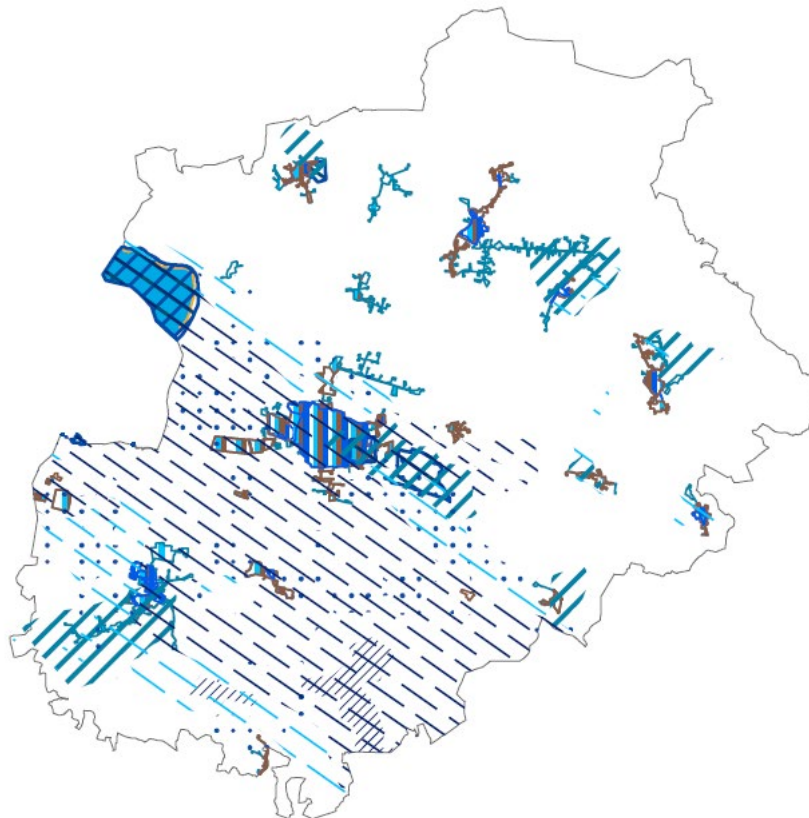
Grundvattenförekomsterna har stor utbredning och vissa fall sträcker de sig genom flera
kommuner. De är av stor vikt för vattenförsörjningen både i Sjöbo och regionalt. Några
mindre grundvattenförekomster i jord finns även lite längre norrut, kring Lövestad.












SGU utförde under 2019 geofysiska undersökningar (SkyTEM) i delar av Skåne, bland
annat i och kring Vombsänkan. Förutom de kända grundvattenmagasinen i området
bedöms sänkan även kunna innehålla hittills okända grundvattenmagasin med möjlighet
till betydande grundvattenuttag som kan vara av stor vikt för framtida regional vatten-
försörjning, både för dricksvatten och lantbruk liksom industri.



Figur 3-5. Grundvattenförekomster i Sjöbo kommun. Grundvattenförekomsterna visas med sina respektive vattenförekomst-id:n.

I Figur 3-6 visas bland annat utredningsområden för och befintliga vattenskyddsområden, skyddsvärda och särskilt skyddsvärda grundvattenförekomster, särskild skyddsvärda områden inom Vombsänkan och verksamhetsområden för VA.



-  Särskilt skyddsvärd grundvattenförekomst
-  Skyddsvärd grundvattenförekomst
-  Utredningsområde - Vattenskydd
-  Särsk. skyddsv. omr. inom Vombsänkan, viktigt för bl.a. nybildning av grundvatten (SGU) (övers. kart. utförd av Sjöbo kommun bas. på bild. i rapport)
-  Särsk. skyddsv. omr. inom Vombsänkan, begravnad dalar (SGU) (övers. kart. utförd av Sjöbo kommun bas. på bildmat. i rapport)
-  Vattenskyddsområde
-  Ytvattentäkt, även riksintresse för vattenförsörjning
-  VA - Verksamhetsområde dricksvatten (vid tätbebyggt område)
-  VA - Verksamhetsområde spillvatten (vid tätbebyggt område)
-  VA - Verksamhetsområde dagvatten
-  Kommunytta

Figur 3-6 Karta som visar bland annat grundvattenförekomster och verksamhetsområden för VA.

3.3.2 Normer och status

Ytvatten

Tabell 3-1 visar kommunens ytvattenförekomster, deras beslutade miljö kvalitetsnormer liksom aktuell ekologisk och kemisk status. Informationen är hämtad från myndigheternas databas över gällande miljö kvalitetsnormer och statusbedömningar den 11 mars 2020 (Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna, & Havs- och vattenmyndigheten, u.å.).

Kvalitetskravet för alla kommunens ytvattenförekomster är god ekologisk och kemisk status. Alla förekomster förutom en har fått en tidsfrist till 2027 för kravet god ekologisk status. Generellt motiveras tidsfristerna med att det har bedömts vara omöjligt att uppnå

god ekologisk status med avseende på näringsämnen och näringsämnespåverkan i förekomsterna inom nuvarande förvaltningscykel.

Beslutade kvalitetskrav, både med avseende på ekologisk status och kemisk ytvattenstatus, uppnås inte i någon av förekomsterna idag. Bedömda kvalitetsfaktorer i kommunens förekomster visar generellt att näringsämnespåverkan på förekomsterna är för hög. I flera förekomster visar hydromorfologiska kvalitetsfaktorer sämre än god status. Bedömningen av kemisk status baseras i samtliga fall på nationstäckande bedömningar av status för kvicksilver och kvicksilverföreningar, liksom bromerade difenyletrar. Då data för andra parametrar finns tillgängligt, kan en bedömning som exkluderar kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerade difenyletrar göras. Resultaten av denna bedömning benämns *kemisk status utan överallt överskridande ämnen*. Mätningar med avseende på kemisk status (halter av bly, kadmium och nickel) har rapporterats för tre förekomster, och visar god status (Ellestadssjön, Klingavälsån: Snogeholmssjön-källa, och Klingavälsån: Kävlingeån-Sövdesjön).

Tabell 3-1. Sjöbo kommuns vattenförekomster, deras kvalitetskrav (normer) (beslutade såväl som förslag för kommande förvaltningscykel), samt nuvarande status (Vattenmyndigheterna m.fl., u.å.).

Förekomst	Kvalitetskrav (norm)		Aktuell status	
	Ekologisk status gällande/förslag	Kemisk ytvattenstatus	Ekologisk	Kemisk
Ellestadssjön WA43762631	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Dålig ●	Uppnår ej god ●
Klingavälsån: Snogeholmssjön-källa WA21616687	God 2027 ● / (God 2027 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Snogeholmssjön WA49189666	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Dålig ●	Uppnår ej god ●
Klingavälsån: Sövdesjön-Snogeholmssjön WA20774729	God 2027 ● / (God 2027 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Sövdesjön WA13434476	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Dålig ●	Uppnår ej god ●
Klingavälsån: Kävlingeån-Sövdesjön WA14011444	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Tranåsbäcken WA20376298	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Djurrödsbäcken (Sillarödsbäcken) WA38831352	God ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Kävlingeån: Djurrödsbäcken-källa (Vollsjöån) WA84285224	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Kävlingeån: Tranåsbäcken-Djurrödsbäcken WA25040470	God 2027 ● / (God 2027 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) WA78517976	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●

Torpsbäcken WA30722528	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Dålig ●	Uppnår ej god ●
Borstbäcken (Borstabäcken) WA53905987	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●
Vombsjön WA93795099	God 2027 ● / (God 2033 ●)	God ●	Otillfredsställande ●	Uppnår ej god ●
Verkaån WA82206081	God ● / (God 2033 ●)	God ●	Måttlig ●	Uppnår ej god ●

Grundvatten

Tabell 3-2 visar kommunens grundvattenförekomster, deras beslutade miljökvalitetsnormer liksom aktuell ekologisk och kemisk status. Informationen är hämtad från myndigheternas databas över gällande miljökvalitetsnormer och statusbedömningar den 4-7 december 2020 (Vattenmyndigheterna m.fl., u.å.). Kvalitetskravet för alla kommunens grundvattenförekomster är god ekologisk och kemisk status. Grundvattenförekomsternas läge och utbredning framkommer av Figur 3-5.

Tabell 3-2 Sjöbo kommuns grundvattenförekomster, deras beslutade kvalitetskrav (normer), liksom nuvarande status (Vattenmyndigheterna m.fl., u.å.).

Förekomst	Kvalitetskrav (norm)		Aktuell status	
	Kvantitativ	Kemisk	Kvantitativ	Kemisk
WA43092534 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
WA47040457 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
WA47879523 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Vanstad WA35083709 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Revingehed WA14819189 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
WA37781110 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
WA70178938 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Illstorp WA68758318 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Fyledalen WA44667498 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Snogeholm WA54918966 Sand- och grusförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Eriksdal WA97124112 Sedimentär bergförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●

Vombsänkan WA12744184 Sedimentär bergförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Romeleåsens östsluttning WA79873141 Sedimentär bergförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Herreberga WA67122328 Urbergsförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●
Åsperöd WA77821762 Urbergsförekomst	God ●	God ●	God ●	God ●

Beslutade kvalitetskrav, både med avseende på ekologisk status och kemisk status, uppnås i samtliga förekomster idag. Ofta saknas kvalitetsparametrar i grundvattenförekomsterna. I riskbedömningen som redovisas bedöms det finnas en övergripande risk för att inte uppnå kemisk status i framtiden, beroende på näringsämnen och miljögifter från jordbruk samt salt från vägar. I sand- och grusförekomsterna Vombsänkan och Revingehed bedöms PFAS från en brandövningsplats i centralorten Sjöbo kunna finnas. Påverkanskällor som redovisas i myndigheternas databas över vattenförekomster och statusklassningar (Vattenmyndigheterna m.fl., u.å.) och bedöms ha betydande påverkan på möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer är sammanställda i Tabell 3-3.

I några av de större förekomsterna som sträcker sig över flera kommuner, Revingehed (sand- och grusförekomst) och Vombsänkan (förekomst i sedimentär berggrund), bedöms det även finnas risk att kvantitativ status inte uppnås. Det beror på att det finns ett stort antal tillståndsgivna uttag av grundvatten ur dessa förekomster. Kopplat till Revingehed finns även grundvattenberoende terrestra ekosystem, men eftersom det pågående grundvattenuttaget är en dricksvattentäkt med inducerad infiltration är det enligt myndigheternas bedömning finnas goda möjligheter att anpassa uttaget så att grundvattennivåer upprätthålls (Vattenmyndigheterna m.fl., u.å.).

Grundvattenförekomsterna finns dels i sand- och grusavlagringar i jord, dels i berggrund där de största finns i sedimentära bergarter. Generellt överlagrar de relativt mäktiga sand- och grusförekomsterna grundvattenförekomsterna i sedimentär berggrund. Det innebär att åtgärder som förbättrar situationen i grundvattenförekomsterna i jord även minskar risken för negativa konsekvenser för grundvattenförekomsterna i sedimentär berggrund. Sand- och grusförekomsterna i kommunen saknar generellt skydd i form av överlagrande täta jordarter och de har också god vattentransporterande förmåga, vilket gör att de är sårbara för föroreningar.

Tabell 3-3 Sammanställning av påverkanskällor för respektive grundvattenförekomst enligt VISS (information hämtad 4–7 december 2020) (Vattenmyndigheterna m.fl., u.å.).

Förekomst	Påverkanskällor klassade som betydande påverkan		Skyddsvärde dricksvattenförsörjning
	Källa	Ämne	
WA43092534 Sand- och grusförekomst	Jordbruk	Miljögifter, bekämpningsmedel	Skyddsvärd, kommunalt perspektiv

Förekomst	Påverkanskällor klassade som betydande påverkan		Skyddsvärde dricksvattenförsörjning
	Källa	Ämne	
WA47040457 Sand- och grusförekomst	Jordbruk	Miljögifter, bekämpningsmedel (bentazon)	Skyddsvärd, kommunalt perspektiv
WA47879523 Sand- och grusförekomst	Jordbruk	Näringsämnen, nitrat	Skyddsvärd, kommunalt perspektiv
Vanstad WA35083709 Sand- och grusförekomst	Okänd påverkan	Sulfat (kan vara bakgrundshalt)	Skyddsvärd, kommunalt perspektiv
Revingehed WA14819189 Sand- och grusförekomst	Förorenade områden Vattenuttag	Brandövningsplats i Sjöbo, PFAS 11 Grundvattennivå	Mycket skyddsvärd
WA37781110 Sand- och grusförekomst	Jordbruk Transport och infrastruktur	Näringsämnen, nitrat Klorid (högtrafikerad väg)	
WA70178938 Sand- och grusförekomst	Jordbruk	Näringsämnen, nitrat	
Illstorp WA68758318 Sand- och grusförekomst	Jordbruk	Näringsämnen, nitrat	Mycket skyddsvärd, kommunalt perspektiv
Fyledalen WA44667498 Sand- och grusförekomst	Jordbruk Okänd påverkan	Miljögift, bekämpningsmedel Sulfat (kan vara bakgrundshalter)	Mycket skyddsvärd, kommunalt och regionalt perspektiv
Snogeholm WA54918966 Sand- och grusförekomst	Jordbruk	Näringsämnen, nitrat	Mycket skyddsvärd, kommunalt och regionalt perspektiv
Eriksdal WA97124112 Sedimentär bergförekomst	Jordbruk Transport och infrastruktur	Miljögifter, bekämpningsmedel. Näringsämnen, nitrat Klorid (ett antal högt och måttligt trafikerade vägar)	Rödninge vattenverk försörjs, måttliga uttagsmöjligheter
Vombsänkan WA12744184 Sedimentär bergförekomst	Förorenade områden Jordbruk Vattenuttag jordbruk	Miljögifter, PFAS 11 från brandövningsplats i Sjöbo Miljögifter, bekämpningsmedel Näringsämnen, nitrat och ammonium Förändrade grundvattennivåer, saltvatteninträngning	Mycket skyddsvärd, kommunalt och regionalt perspektiv
Romeleåsens östsluttning WA79873141 Sedimentär bergförekomst	Jordbruk	Näringsämnen, nitrat	Försörjer gemensamhetsanläggningar och Blentarp vattenverk
Herreberga WA67122328 Urbergförekomst	Jordbruk	Miljögifter, bekämpningsmedel	Försörjer Herreberga vattenverk och möjligen gemensamhetsanläggning
Äsperöd WA77821762 Urbergförekomst	Transport och infrastruktur Andra diffusa källor	Klorid och konduktivitet Sulfat (okänt ursprung)	Kommunal vattentäkt avvecklad, bristande kvantitet.

3.3.3 Pågående arbete kopplat till vattenförekosterna

Sjöbo kommun är medlemmar i Kävlingeåns vattenråd, liksom Nybroån, Kabusaån och Tygeåns vattenråd. För närvarande pågår följande arbete kopplat till kommunens ytvatten:

- Vattendialog påbörjad år 2019 förs med markägare och andra berörda i Vanstadsbäckens avrinningsområde (biflöde till Tranåsbäcken) på uppdrag av Kävlingeåns vattenråd. Fokus för dialogen ligger på bevattning och åtgärder mot övergödning. Innehåll och konkreta åtgärder håller på att tas fram tillsammans med berörda lantbrukare.
- LEVA-projekt (Lokalt Engagemang för Vatten), som är ett nationellt pilotprojekt mot övergödning, påbörjades år 2019 i Tranåsbäckens avrinningsområde påbörjat på uppdrag av Kävlingeåns vattenråd.
- År 2018 startade Kävlingeåns vattenråd och Sydvatten AB projektet *Fokus Vombsjön*. De planerade åtgärderna inom projektet syftar framför allt till att öka kunskap och samverkan i och kring Vombsjön och dess tillrinningsområde.

Under fyra månader 2016 – 2017 genomfördes en vattendialog med markägare och andra berörda i Borstbäckens avrinningsområde på uppdrag av Kävlingeåns vattenråd. Vattendialogen bidrog framför allt till ökad kunskap.

Under åren 2014–2016 genomfördes en vattendialog med markägare och andra berörda i Torpsbäckens avrinningsområde på uppdrag av Kävlingeåns vattenråd. Drygt 20 lantbrukare deltog. Åtgärder som genomfördes för att främja en bättre vattenkvalitet var: ökad kunskap, anläggning av dammar, infiltrationsdiken och tvåstegsdiken samt strukturkalkning. Åtgärderna resulterade enligt uppgift från Sjöbo kommun i att fosfortransporten till Vombsjön minskat med knappt 100 kg/år.

4 Alternativ

4.1 Huvudalternativet – planförslaget

Huvudalternativet utgörs av planförslaget ÖP 2040 för Sjöbo kommun, med undantag för redan gällande fördjupade översiktsplaner. I ÖP 2040 finns inga nya större utbyggnadsområden utpekade. Förtätning får dock ske i Vollsjö respektive Lövestad i syfte att möjliggöra satsningar som gynnar den hållbara utvecklingen i dessa kommundelar.

I ÖP 2040 beskrivs kommunens planeringsprinciper, utvecklingsstrategi och mark- och vattenanvändning. I mark- och vattenanvändning föreslås dels generella riktlinjer för respektive landskapskaraktärsområde (Vombsjösänkan, Södra mellanbygden, Linderödsåsen, Snogeholm och Krageholms godslandskap samt Romeleåsen), dels för all ny-, om- eller tillbyggnad.

Områdesspecifika riktlinjer finns därefter kopplat till kategorierna miljö- och klimatsäkring, mångfunktionell bebyggelse, sammanhängande bostadsbebyggelse, verksamheter, transportinfrastruktur, teknisk försörjning och natur, kulturmiljö, rekreation och areella näringar. ÖP 2040 redogör vidare särskilt för kommunens yt- och grundvattenförekomster och anger övergripande ställningstagande samt riktlinjer för hållbar utveckling för ett flertal av de olika vattenförekomsterna. För Vollsjö och Lövestad har gemensamma generella riktlinjer samt generella riktlinjer för varje ort tagits fram. ÖP 2040 innehåller även riktlinjer som ska tillämpas vid lokalisering av större omgivningspåverkande verksamheter och vindkraftverk samt gör ställningstaganden angående materialhushållning. Som ett led i att kunna följa de planeringsprinciper, utvecklingsstrategier och generella riktlinjer för landskapet som översiktsplanen anger finns ett antal åtaganden och insatser beskrivna i en kommunal "att-göra-lista".

Det är främst i kategorierna sammanhängande bostadsbebyggelse, verksamheter och teknisk försörjning som specifika riktlinjer är kopplade till vatten som är avgränsad miljöaspekt i denna MKB.

För sammanhängande bostadsbebyggelse som ska planeras i framtida fördjupade översiktsplaner, nya detaljplaner samt vid enskilda bygglovsprövningar anges följande riktlinjer som särskilt inverkar på miljö kvalitetsnormerna för vatten:

- Dagvatten och dräneringsvatten från husgrunder ska om möjligt omhändertas lokalt på den fastighet som ska bebyggas. Undantag görs i fall marken på plats är svår att infiltrera och om behov av skydd av dricksvattentäkt förekommer.
- Vid detaljplanering ska planbestämmelse som anger andelen infiltrerbar mark och begränsar andel hårdjord yta användas.
- Vid planering och anläggning av allmän platsmark ska kommunen, där det är möjligt, plantera träd och arbeta med fördröjningsytor för dagvatten.
- Möjligheten att ansluta ny bebyggelse till det kommunala vatten- och avloppsnetet ska utredas på ett tidigt stadium och ny bebyggelse ska i första hand kopplas till kommunalt vatten och avlopp.
- Samtida och framtida klimatrelaterade risker och utmaningar ska hanteras.
- Ett områdes vattenförsättningar ska kartläggas tidigt i planeringsprocessen. Tidig dialog bör föras med berörda vattenråd.

- Planering för ny bebyggelse ska inte försämra eller skapa översvämningsproblematik på annan plats. Det ska istället alltid eftersträvas att i samband med planering förbättra tätortens förmåga att fördröja vatten vid skyfall.
- Relevanta underlag för klimatrelaterade risker, såsom en skyfallskartering, ska tas fram vid upprättande av en ny FÖP. Åtgärder bör föreslås för att minska befintlig bebyggelses sårbarhet mot skyfall och översvämnning, företrädesvis på kommunal mark.
- Förutsättningar, riktlinjer och eventuellt markanspråk för dagvattenhantering behöver inkluderas i planhandlingarna.
- Kommunen ska arbeta aktivt för att miljö kvalitetsnormerna för vattenkvalitet ska uppnås.
- Ny bebyggelse, byggnadsverk och vägar ska alltid klara ett 100-årsregn med klimatfaktor. Strategiskt viktiga tillfartsvägar inom planområdet för att klara ett 200-årsregn med klimatfaktor. Om det finns en indikation på en översvämningsproblematik krävs relevanta utredningar.
- Planläggning för ny bebyggelse, byggnadsverk och vägar ska inte försämra eller skapa översvämningsproblematik på annan plats. Det ska istället alltid eftersträvas att i samband med planläggning förbättra områdets förmåga att fördröja vatten vid skyfall.
- Kommunen ska aktivt arbeta med att minska andelen hårdgjord yta och öka andelen stora träd inom detaljplanlagt område. Friska träd och större buskage ska bevaras så långt det är möjligt. Dessa fungerar bland annat som skydd mot sol och värme, samt som naturliga stoftuppsamlare och luftrenare vilket är hjälpsamt för att motverka luftföroreningar och undvika negativ påverkan på miljö kvalitetsnormerna för luft.
- Planbestämmelse för att kräva marklov för trädfällning samt reglera andelen genomsläpplig mark kan med fördel användas. Vid planering och anläggning av allmän platsmark ska kommunen, där det är möjligt (exempelvis utifrån befintlig VA-infrastruktur), plantera träd och arbeta med fördröjningsytor för dagvatten. Dagvattenhanteringen utformas med fördel för att även stödja artrikedom och bidra med platser för rekreativ vistelse.
- I klimatsäkringssyfte ska placering och utformning av ny bebyggelse ta hänsyn till dagvattnets befintliga avrinningsvägar.
- Samma principer för dagvattenhantering gäller vid ny eller ändrad detaljplan som för privata fastigheter, se avsnitt Teknisk försörjning i Mark- och vattenanvändningskartan. Infiltrationsförmågan i mark bör bedömas i detaljplaneskede. Dagvatten och dräneringsvatten från husgrunder ska om möjligt omhändertas lokalt (LOD) på den fastighet som ska byggas. Undantag från LOD kan ske inom vissa områden för att skydda en vattentäkt eller om marken har för dålig infiltrationsförmåga. Där infiltrationsförmågan är dålig bör det övervägas öppna fördröjningssystem i området innan vattnet släpps till dagvattensystem eller recipient. Inom vissa områden kan rening av dagvatten vara nödvändig, exempelvis genom öppen dagvattenlösning och/eller oljeavskiljare. I en ny- eller ändrad detaljplan bör det framgå hur och av vem

valda dagvattenlösningar ska anläggas och driftas. Vid planerad kommunal anläggning ska dagvattenlösningen vara avstämd med aktuell avdelning.

- Verksamheter bör inte nyanläggas eller utökas på ett sådant sätt så att de riskerar att skapa en konkurrenssituation med den kommunala dricksvattenförsörjningen.
- Verksamheter som kan utgöra risker för försämrade vattenkvalitet ska inte nyanläggas eller utökas inom vattenskyddsområde utan att tillräckliga skydd finns. Ärendet ska remitteras till kommunens VA-verksamhet för en bedömning om verksamheten utgör en risk för den kommunala vattenförsörjningen.
- Kommunen är mycket restriktiv mot att godkänna ansökningar för energibrunnar eller ytjordvärme där de kan ha negativ påverkan på grundvattenförekomster.
- Verksamheter ska inte etableras eller utökas om det medför en ökad risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten och luft inte kan nås. Verksamheten kan genom åtgärder minska sin påverkan, exempelvis med hjälp av rening. För information om kommunens grundvattenförekomster, inklusive kartlagda extra känsliga känsliga områden inom den geologiska formationen Vombsänkan, samt riktlinjer kopplade till dessa.

Vattenfrågor är ofta knutna till tekniska försörjningssystem och riktlinjer gällande vatten kopplar till;

- Utredningsområde för vattenskydd
- Ytvattentäkt + Riksintresse för vattenförsörjning
- Skyddsvärt grundvatten
- Kommunalt VA
- Enskilt VA
- Dagvattenhantering

Riktlinjer finns även för miljö- och klimatsäkring samt intressen inom natur, kulturmiljö, rekreation och areella näringar och kopplar till:

- Särskilt skyddsvärda ytvatten samt skyddsvärda ytvatten
- Översvämningensrisk (hög strategisk betydelse)
- Översvämningensrisk vid vattendrag
- Lågpunkter, svämplansanalys, avrinningsvägar och båtlandsområden för dikningsföretag

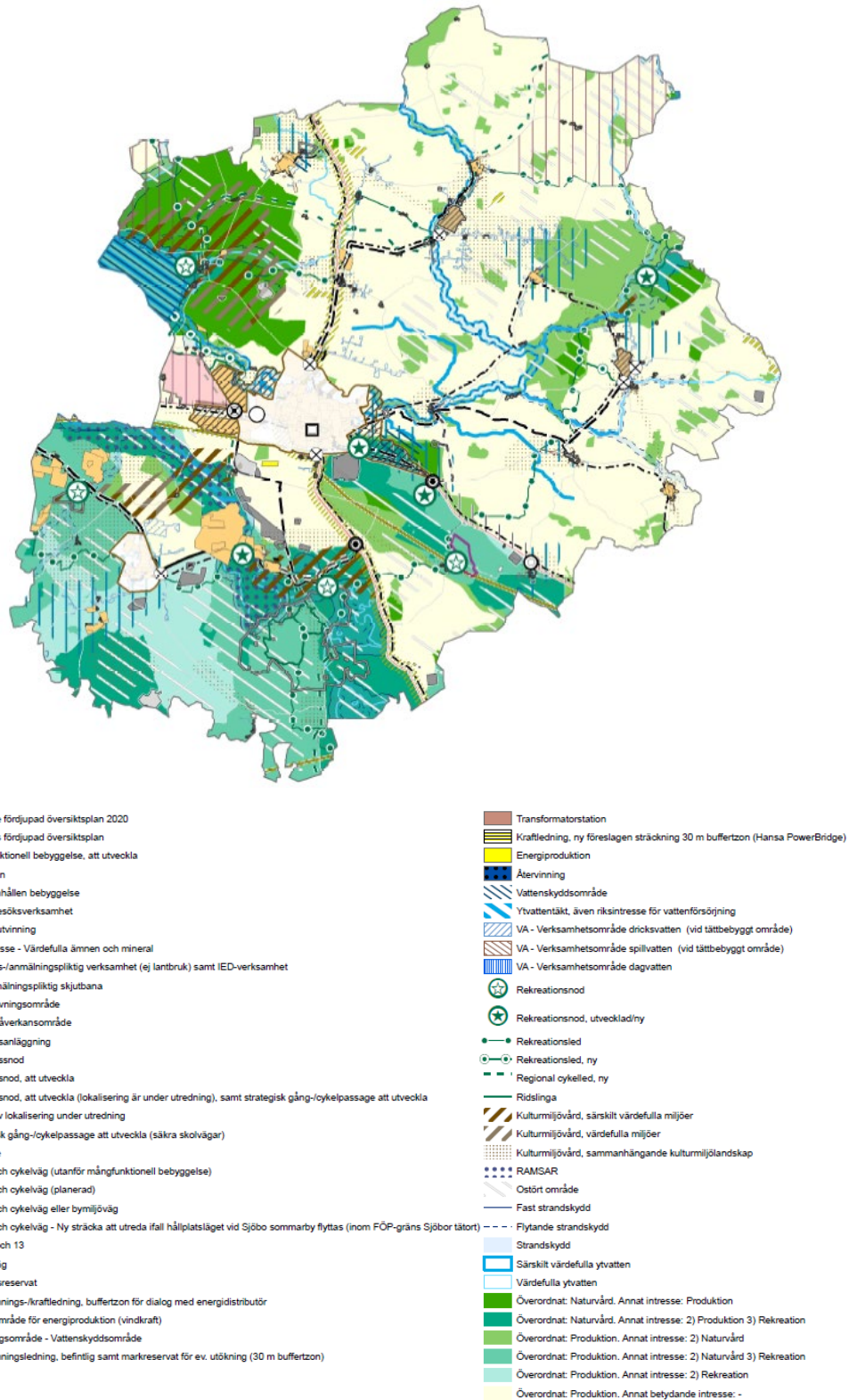
Ny samlad bebyggelse koncentreras fram till år 2040 till kommunens centralort Sjöbo samt serviceorterna Blentarp, Vollsjö och Lövestad, vilket innebär förändrad markanvändning i Vollsjö och Lövestad.

Planförslaget anger att ny samlad bebyggelse ska lokaliseras i anslutning till befintlig samhällsservice och att ny spridd bebyggelse ska medges restriktivt. Vidare ska jordbruksmark bevaras och enskild bebyggelse medges restriktivt även på sådan mark.

ÖP 2040 planerar för utvecklade kommunikationsvägar för hållbara transportmedel, samt leder för det rörliga friluftslivet, mellan kommunens tätorter och naturområden.

Planen främjar därför utveckling av kommunikationsnoder och rekreationsnoder som underlättar resande med hållbara och klimatsmarta transportmedel samt främjar kommuninvånarnas möjligheter till rekreation. Befintliga busshållplatser vid Sjöbo sommarby, Sövdeborgskorset och Anklam ska utvecklas till punkter för byte av färdmedel. Cykelvägar ska utvecklas och byggas för att binda ihop tätorter inom kommunen. Kommunens målsättning är att det senast 2040 ska finnas cykelstråk eller bymiljöväg mellan Hemmestorp och Blentarp, Tolånga och Lövestad, Sjöbo tätort och Vollsjö, Ilstorp och Sövde, Sövde och Sövdeborgskorset, Sjöbo Ora och Anklam samt Tolånga och Anklam. Kommunen ska även verka för en bussfil längs den mest trafikerade sträckan på riksväg 11 samt att riksväg 11 och riksväg 13 ska byggas ut för att möta ökad trafikmängd samt nya krav på trafiksäkerhet.

Sammantaget bidrar ÖP 2040 till helhetssyn, en ökad tydlighet inför planering och en effektivare planeringsprocess inom kommunen. Den bidrar också till transparens i förutsättningarna för kommunal planering.



Figur 4-1. Markanvändningskarta ÖP 2040.

4.2 Nollalternativet – ett framskrivet nuläge

En strategisk miljöbedömning av en plan eller ett program ska enligt 6 kap. 11 § punkt 3 miljöbalken innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om den bedömda planen inte genomförs, det så kallade "nollalternativet", vilket utgör ett framskrivet nuläge.

Nollalternativet utgår från gällande ÖP 2009, men är anpassat efter ny lagstiftning, kommunala beslut och dokument, allmän utveckling och praxis som tillkommit och skett sedan 2009. De planer och program som utgör förutsättningar i nollalternativet är: Huvuddokumentet för ÖP 2009, Fördjupad översiktsplan för Blentarp antagen 2008 och Fördjupad översiktsplan för Sjöbo tätort antagen 2013.

I huvudalternativet, ÖP 2040, har ett antal utvecklingsstrategier för Sjöbo kommun tagits fram och dessa är kopplade till bebyggelsestruktur för Vollsjö och Lövestad, kommunikationsstruktur, utveckling av kommunikationsnoder samt grön- och blåstruktur. Om dessa utvecklingsstrategier ska genomföras med nollalternativet blir planeringsförutsättningarna att:

- Markanvändningen inom kommunen är sparsamt angiven.
- Spridd bebyggelse kan tillåtas med stöd av ÖP och koppling till närhet till befintlig service är inget krav.
- Lokalt omhändertagande av dagvatten säkerställs inte vid detaljplanering genom riktlinjer.

I Lövestad och Vollsjö med omnejd tillåts bebyggelse enligt befintliga planer. Det innebär i grova drag att Vollsjö med omnejd kan byggas ut med omkring 140 nya bostäder. Lövestad i kommundel öster, kan tillgodose en utbyggnad om cirka 170 lägenheter. Till viss del kan utbyggnad tillåtas även på landsbygden.

ÖP 2009 främjar vidare industri- och handelsområden och tar inte tydlig ställning mot spridd bebyggelse på jordbruksmark. En generell riktlinje finns dock om att pågående markanvändning, om den består huvudsakligen av jord- och skogsbruk, bör fortgå.

Sammantaget saknas helhetsperspektivet i nollalternativet. Ytor som inte omfattas av fördjupade översiktsplaner eller detaljplaner, eller i ÖP:n saknar specifikt angivna riktlinjer för områden med bebyggelseintressen och/eller särskilda kultur- och naturvärden, kommer till viss del att sakna riktlinjer. Vidare saknas strategier i specifika frågor, vilket riskerar att ge en ineffektiv process då stöd för inriktning och beslut får sökas på annat håll i exempelvis rättspraxis och lagstiftning.

4.3 Alternativ strategi – bebyggelseutveckling ur ett regionalt perspektiv

I utvecklingsstrategin till ÖP 2040 pekas Sjöbo tätort, Blentarp, Vollsjö och Lövestad ut som bebyggelsenoder. Ett alternativ till huvudalternativet hade kunnat vara att bebyggelsenoderna begränsats till de direkt kollektivtrafiknära lägen som har karterats av Region Skåne. Sjöbo kommun tolkar kollektivtrafiknära läge utifrån Region Skånes perspektiv som Sjöbo tätort, vilken ligger längsmed ett regionalt viktigt stråk för kollektivtrafik, och eventuellt Blentarp, som ligger längsmed ett busstråk av delregional betydelse (samrådsförslag Regionplan 2022-2040, s. 51 och 64). I den alternativa strategin hade Vollsjö och Lövestad med andra ord inte pekats ut som bebyggelsenoder.

Visserligen ligger även Anklam och Röddinge längsmed det regionalt viktiga stråket, i anslutning till busshållplatser som i ÖP2040 pekas ut som kommunikationsnoder, och som enligt Region Skånes Trafikförsörjningsprogram 2020-2030 kommer att fördes med högkvalitativ busstrafik. Att peka ut dessa små orter som bebyggelsenoder har dock inte bedömts som ett rimligt utvecklingsalternativ. Till exempel ligger båda orterna inom värdefulla natur-, produktions- och rekreationslandskap. Anklam berörs även till stor del av framtida riksintresse för järnväg.

Eftersom Anklam och Röddinge inte bedöms utgöra lämpliga bebyggelsenoder, hade bara Sjöbo tätort och Blentarp pekats ut som bebyggelsenoder i den alternativa strategin. Med anledning av att fördjupade översiktsplaner för Sjöbo tätort och Blentarp gäller parallellt med ÖP2040, och att dessa inkluderar samtliga kollektivtrafiknära lägen i det båda tätorterna, hade ingen ny markanvändning för bebyggelse föreslagits i ÖP2040 i den alternativa strategin. Det som skiljer den alternativa strategin ifrån huvudalternativet är därför endast de markanvändningskartor och riktlinjer som huvudalternativet föreslår för Vollsjö och Lövestad. Konsekvenserna för den alternativa strategin hade därmed blivit lika de för huvudalternativet, med undantag för att de konsekvenser som fördjupningarna i Vollsjö och Lövestad bedöms medföra hade uteblivit.

Den alternativa strategin bedömdes inte leva upp till kommunens vision om att hela Sjöbo ska leva, vilket ledde till att kommunen istället beslutade att arbeta vidare i enlighet med huvudalternativet.

4.4 Ställningstaganden

År 2014 bedömdes ÖP 2009 vara aktuell, men inte tillräcklig för att ge stöd i planeringen av hela kommunen. Efter att ha påbörjat kompletteringar beslöt kommunen år 2016 att istället ersätta ÖP 2009 med ett nytt kommuntäckande översiktsplannedokument med utblick mot 2040. I samband med det beslutade Kommunfullmäktige att ÖP 2009 var inaktuell. Under arbetet med att ta fram förslaget till ÖP 2040 har ett antal ställningstaganden och revideringar av planeringsprinciperna gjorts under möten med styrgruppen för översiktsplanarbetet. Nedan redogörs för några av dessa som har störst bäring på miljöaspekten som avgränsats i MKB.

I ÖP 2009 planerades för en befolkningsökning om cirka 2 500 personer år 2020, vilket motsvarar cirka 250 personer per år. Innan 2015 låg den årliga ökningen på cirka 0,5 %. Under 2016 eskalerade befolkningsökningen i Sjöbo kommun och uppgick till cirka 1,5 %, vilket motsvarar samma nivå som Ystad och Höör under samma period. Denna siffra kan jämföras med nuvarande inflyttning till Malmö som är cirka 0,8 %. Sjöbo kommun tog 2018 ett strategiskt beslut att fortsatt planera för en lägre befolkningsökning, cirka 0,5–0,8 % per år 2020–2040 vilket således är utgångspunkten i ÖP 2040. Detta beslut togs i huvudsak för att kommunal service ska kunna säkerställas i samma takt som befolkningsökningen. Nivån faller även inom SKLs rekommendationer för sund tillväxt och anses vara siffror kommunen kan klara av. (Styrgruppsmöte 20181009)

Tidigt formulerades en planeringsprincip som syftar till att motverka spridd bebyggelse, "Lokalisera ny bebyggelse till kollektivtrafiknära lägen". Utifrån önskemål om att ändå inte helt stoppa bebyggelse på andra platser ändrades principen till att "Lokalisera ny samlad bebyggelse till kollektivtrafiknära lägen". (Styrgruppen 20181009). I senare beslut har principen tydliggjorts ytterligare till att styra mot att "Lokalisera ny samlad bebyggelse i anslutning till befintlig samhällsservice". Detta för att kommunen har relativt få bebyggda

områden med vad som kan bedömas som god tillgång till kollektivtrafik. "Befintlig samhällsservice" är ett bredare begrepp där kollektivtrafiktillgång ingår, utan att lägga all vikt vid enbart den aspekten. (Styrgruppsmöte 20190507)

En föreslagen planeringsprincip som fanns med i arbetet från 2018 var att "Verka för att den långsiktiga vattenförsörjningen till de gröna näringarna säkerställs". Planeringsprincipen togs bort på grund av att det är svårt att hitta rätt nivå på hur principen bör inkorporeras i översiktsplanen. (Styrgruppsmöte 20200224)

Från och med januari 2020 har barnkonventionen integrerats i svensk lagstiftning och Sjöbo kommun la med anledning av det till principen att "Involvera barn och unga i strategiska beslut om kommunens mark och vattenanvändning". (Styrgruppsmöte 2020-02-24).

5 Miljökonsekvenser av nollalternativet

Vid nollalternativet, med spridd bebyggelse och lokaliseringar utanför kollektivtrafikstråk och serviceorter, är bilberoendet inom kommunen fortsatt högt och ökar med ökande befolkningsantal liksom i kombination med att kollektivtrafiken och möjliga alternativa resesätt (exempelvis cykel-/gångvägar) inte anpassas till befolkningsökningen.

För vattenmiljön innebär nollalternativet bland annat potentiellt ökat utsläpp av förorenande ämnen kopplade till mindre verksamheter, enskilda avlopp, dagvatten och trafik. Det innebär också en potentiell minskning av näringsämnen från jordbruksmark, eftersom jordbruket minskar. Nollalternativet innebär vidare ökade dagvattenvolymer, och mindre flödesreglering, vilket bland annat påverkar mottagande ytvattenförekomster negativt. Nollalternativet innebär att risken för försämrad grundvattenkvalitet ökar och att grundvattenbildningen lokalt kan minska (till följd av fortsatt hårdgörande av ytor i Lövestad och Vollsjö).

Vid nollalternativet saknas ett ställningstagande rörande lokalt omhändertagande av dagvatten vid detaljplanering. Detta kan innebära mindre lokalt omhändertagande av dagvatten och medföljande föroreningsreducerande möjligheter. Därmed minskar möjligheterna att begränsa dagvattnets påverkan på ytvatten och grundvatten, och i förlängningen möjligheterna att uppnå MKN. Nollalternativet innebär ökade dagvattenvolymer, mindre flödesreglering och fler hårdgjorda ytor, vilket påverkar mottagande ytvattenförekomster negativt, och innebär en förhöjd risk för försämrad grundvattenkvalitet samt att grundvattenbildningen lokalt kan minska.

Vid nollalternativet minskar inte antalet enskilda avlopp och har fortsatt möjlighet att öka i antal, eftersom ÖP 2009 inte tar ställning mot spridd bebyggelse, och inte har generella riktlinjer kring att lokalisera ny samhällsbebyggelse i anslutning till befintlig service.

6 Miljökonsekvenser av huvudalternativet - planförslag ÖP 2040

I följande avsnitt beskrivs konsekvenserna av huvudalternativet. I avsnitt 6.2 och 6.3 beskrivs de ändringar rörande markanvändning som görs i planförslaget ÖP 2040 gällande orterna Vollsjö och Lövestad, samt miljökonsekvenserna av dessa.

6.1 Miljökonsekvenser

Planförslaget anger en tydligare inriktning mot att jord- och skogsbruk är ett överordnat intresse inom utpekade områden än vad som anges i gällande plan eller vad en utveckling enligt nollalternativet kan antas medföra. Detta skulle kunna medföra nedsatt möjlighet att uppnå MKN, framförallt för ekologisk status, då flera vattenförekomster har problem med övergödning, och kemisk status avseende näringsämnen och miljögifter i grundvattenförekomsterna. I flera av de utpekade områdena anges emellertid att det är önskvärt att ett naturvårdsinriktat jord- och skogsbruk ska bedrivas, vilket kan antas medföra en mindre näringsämnesbelastning från nämnda områden. I planförslaget för ÖP 2040 finns samverkan med aktörer och grannkommuner för att reducera jordbrukets påverkan på vattenförekomster.

De tydliga riktlinjerna i ÖP 2040 säkerställer i högre grad krav på hantering av dagvatten vid detaljplanering än i nollalternativet. Detta bedöms öka möjligheten att uppnå MKN både för ekologisk status, främst hydromorfologiska kvalitetsfaktorer, liksom för kemisk status. Att lokalt omhändertagande av vatten lyfts fram i ÖP 2040 innebär också att grundvattenbildningen inte behöver minska även om ytor hårdgörs vid exploatering. Det är positivt både kvantitetsmässigt och kvalitetsmässigt (via reningen som det lokala omhändertagandet innebär).

Den föreslagna strategin för förtätning i befintliga tätorter innebär att befintliga vatten- och avloppssystem, som i dagsläget är tungt belastade och har kända fel (avsnitt 3.1), måste anpassas och ses över för att undvika ökade risker kopplade till överbelastade vatten- och avloppssystem. Riktlinjer i ÖP 2040 berör förbättrad dagvattenhantering i flera orter.

Den föreslagna strategin för förtätning i befintliga tätorter innebär också ett större behov av hantering av misstänkt förorenade områden. Kartläggning av misstänkt förorenade områden ökar kunskapen om vilka föroreningar som finns i kommunen och eventuell sanering bidrar positivt till en minskad spridning av förorenande ämnen via grundvatten till kommunens ytvatten. Stora delar av kommunens ytligaste jordlager utgörs av sand och grus, och potentialen för spridning av förorenande ämnen via grundvatten är därför stor. En av riktlinjerna i ÖP 2040 är prioriterad tillsyn av förorenade områden som riskerar att påverka vattenkvalitet. Strategin möjliggör även en minskning av andelen enskilda avlopp i kommunen, vilket kan minska utsläppen av näringsämnen till kommunens grund- och ytvattenförekomster. Därmed ökar möjligheterna att uppnå beslutade MKN med avseende på näringsämnen och därtill kopplade kvalitetsfaktorer. Effektiv tillsyn av enskilda avlopp är också en riktlinje i ÖP 2040.

Ökad trafik innebär en ökad belastning för miljön i stort och för kommunens vattenförekomster specifikt. Planförslaget ÖP 2040 syftar till att underlätta för kommuninvånare att resa kollektivt, vilket skulle kunna minska utsläpp av förorenande ämnen från biltrafiken. Detta är en del i att förbättra förutsättningarna att uppnå MKN för ytvatten och grundvatten. Breddning av de större vägarna kan dock leda till att saltningens mängden ökar, riskbedömning och eventuella yt- och

grundvattenskyddsåtgärder kan motverka negativa konsekvenser av det. Vid om-, ny- och tillbyggnation av vägar är det enligt ÖP 2040 önskvärt att täta diken och andra relevanta åtgärder vidtas inom tillrinningsområden till kommunala vattentäkter.

I ÖP 2040 är en strategi att skydda de sårbara och skyddsvärda grundvattenförekomsterna. Flera riktlinjer, åtaganden och insatser bidrar till det, så som prioritering av effektiv tillsyn av miljöfarlig verksamhet, förorenade områden och enskilda avlopp samt en restriktiv hållning i ansökningar om energibrunnar och enskilda avlopp samt riktlinjerna och åtaganden beskrivna ovan. Framtagande av vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter för de kommunala vattentäkterna är också ett sådant åtagande. I arbetet med översiktsplanen har en sammanvägd bedömning av intressen gjorts, vilket lett till att flera områden inte kunnat utpekats som lämpliga för materialutvinning. Detta kan bidra positivt till att uppnå MKN och säkerställa enskild, kommunal och regional dricksvattenförsörjning.

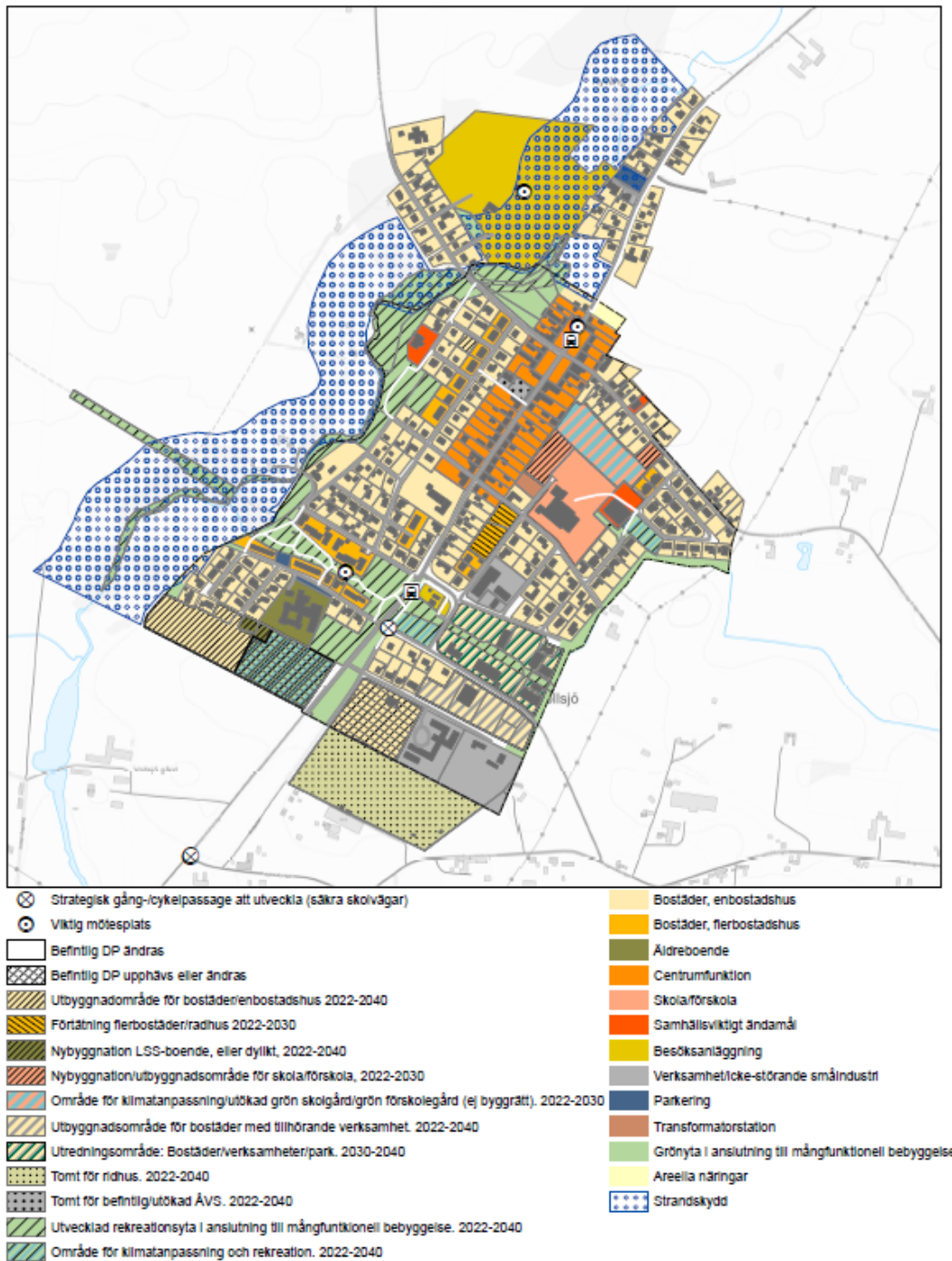
Sammantaget bedöms det ökade fokuset på markanvändning och tydligare riktlinjer kopplat till den, jämför Figur 3-3 med Figur 4-1, gynna hantering av vattnet inom kommunen. Möjligheterna att ställa relevanta villkor och krav i exempelvis tillståndsärenden för miljöfarlig verksamhet, bygglov eller detaljplanering ökar. Detta i sin tur ökar möjligheten att uppnå MKN för vatten.

6.2 Fördjupning Vollsjö

Föreslagen markanvändning i utbyggnadsområdet Vollsjö visas i Figur 6-1 och beskrivs närmare nedan. Miljökonsekvenserna av föreslagna förändringar beskrivs löpande i samband med förslagen.

Vollsjöån (avsnitt 3.3) rinner i anslutning till Vollsjö och är den ytvattenförekomst som primärt påverkas av lokala förändringar i markanvändning. Dagvattenledningarna i Vollsjö mynnar samtliga i ån.

Det finns ingen grundvattenförekomst i närheten som påverkas av ändringarna i Vollsjö. Dock förekommer grundvatten i jordlagren och berggrunden, och god grundvattenkvalitet och -kvantitet behöver eftersträvas ändå. Att minska mängden hårdgjord yta, alternativt att kompensera det med lokalt omhändertagande av dagvatten och dräneringsvatten, är positivt för grundvattenmängden och grundvattenkvaliteten även om det inte ligger någon avgränsad grundvattenförekomst här.



Figur 6-1. Föreslagen markanvändning i utbyggnadsområdet Vollsjö i ÖP 2040.

Förändrad markanvändning i ÖP 2040 jämfört med nollalternativet är:

1. Utbyggnadsområde för bostäder/enbostadshus 2022–2040. Marken är i nollalternativet detaljplanlagt för bostäder/enbostadshus. Det befintliga detaljplaneområdet för bostäder halveras i ÖP 2040, och ett

klimateanpassningsområde anläggs (se förändrad markanvändning nummer 8).
Dagvatten ska tas omhand lokalt. Marken är inte exploaterad idag.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta i samband med exploatering minskar jämfört med nollalternativet, eftersom detaljplaneområdet halveras till storleken. Därmed minskar dagvattenavrinningen från området. Dagvatten ska tas omhand lokalt, vilket även det innebär mindre dagvatten från området jämfört med nollalternativet. En minskad dagvattenavrinning innebär mindre belastning på avloppssystem och/eller mottagande vattenförekomster med avseende på vattenvolymer och föroreningar. Det innebär även att grundvattenbildningen lokalt blir större än jämfört med nollalternativet.

2. Förtätning flerbostäder/radhus 2022–2030. Dagvatten ska tas om hand lokalt. Det norra utbyggnadsområdet är i nollalternativet planlagt som park eller plantering, och det södra för bostadsändamål. Marken är inte exploaterad idag.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta i samband med exploatering ökar jämfört med nollalternativet, eftersom det norra utbyggnadsområdet ändras från grönområde till bostadsområde. Dagvatten ska tas omhand lokalt enligt ÖP 2040, vilket innebär mindre dagvattenbelastning från det södra bostadsområdet jämfört med nollalternativet.

3. Nybyggnation LSS-boende eller dylikt 2022–2040. Dagvatten ska tas om hand lokalt. Området är i nollalternativet planlagt för bostäder. Marken är inte exploaterad idag.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta förändras inte jämfört med nollalternativet, men dagvatten tas om hand lokalt, vilket innebär en minskad dagvattenbelastning och en större grundvattenbildning jämfört med nollalternativet

4. Nybyggnation/utbyggnadsområde för skola/förskola 2022-2030. Dagvatten ska tas om hand lokalt. Det norra utbyggnadsområdet är i nollalternativet planlagt som park eller plantering, och det södra för bostadsändamål.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta i samband med viss exploatering ökar jämfört med nollalternativet, eftersom det norra utbyggnadsområdet ändras från grönområde till bostadsområde. Dagvatten ska tas omhand lokalt enligt ÖP 2040, vilket innebär mindre dagvattenbelastning från det södra bostadsområdet jämfört med nollalternativet.

5. Område för klimatanpassning/utökad grön skolgård/förskolegård 2022-2030. Områdena har bedömts vara olämpliga för exploatering på grund att de är naturliga lågpunkter vilket gör att vatten ansamlas här vid mycket nederbörd. Utvecklingsområdena är i nollalternativet planlagda som allmän platsmark – park (det norra klimatanpassningsområdet) och bostäder – enbostadshus (det södra området).

Miljökonsekvens: områdena fungerar delvis som naturliga dagvattendammar, vilket betyder att de vid tillfällen av mycket nederbörd fungerar som reservytor för omkringliggande fastigheters omhändertagande av dagvatten. Jämfört med nollalternativet förbättras möjligheterna till dagvattenfördröjning vid tillfällen med mycket nederbörd. Andel hårdgjord yta minskar jämfört med nollalternativet i och med förändringen från bostadsområde till område för klimatanpassning.

6. Utbyggnadsområde för bostäder med tillhörande verksamhet 2022–2040. Dagvatten ska tas om hand lokalt. Utbyggnadsområdet är i nollalternativet planlagt för industriändamål. En del av marken är exploaterad och hårdgjord idag, en del är ännu oexploaterad.

Miljökonsekvens: sannolikt minskad föroreningsbelastning från området i samband med exploatering jämfört med nollalternativet. Lokalt omhändertagande av dagvatten innebär också en minskad belastning från dagvatten. Att leva och arbeta på samma ställe minskar trafikarbetet för boende i området.

7. Utredningsområde för bostäder/verksamheter/park 2030–2040. Utbyggnadsområdet är i nollalternativet planlagt för "Industri som ej är störande för omgivningen" och "Småindustri och hantverk som ej är störande för omgivningen". Marken är exploaterad idag och till större delen hårdgjord. Markprover måste tas i samband med framtagande av detaljplan och sanering kan behövas.

Miljökonsekvens: utbyggnadsförslag i ÖP 2040 innebär minskad andel hårdgjord yta och lokalt omhändertagande av dagvatten, liksom möjlig sanering av förorenad mark. Förändringarna förbättrar förutsättningarna för minskad förorenings-spridning och belastning på vattenförekomster jämfört med nollalternativet.

8. Tomt för ridhus 2022-2040. Området används redan idag för ridverksamhet och lämpar sig väl för denna markanvändning.

Miljökonsekvens: ökad andel hårdgjord yta i samband med exploatering av själva ridhuset men dagvatten ska omhändertas inom den egna fastigheten, vilket inte leder till någon ökad dagvattenbelastning.

9. Tomt för befintlig/utökad återvinningsstation (ÅVS) 2022–2040. Dagvatten ska tas om hand lokalt. Området är i nollalternativet planlagt för bostäder/handel, med möjlighet till samlingslokal eller hantverkslokal. Marken är i nuläget hårdgjord. Vid eventuell framtida utökning av den nuvarande ytan för ÅVS ska befintliga träd och vegetationsremsor sparas i största möjliga mån.

Miljökonsekvens: Ingen förändring jämfört med nollalternativet.

10. Utvecklad rekreationsyta i anslutning till mångfunktionell bebyggelse 2022–2040. Området är i nollalternativet planlagt som allmän platsmark – park eller natur till större delen, och för industri till en mindre del.

Miljökonsekvens: förändringen från industritomt till rekreationsyta förbättrar förutsättningarna för minskad förorenings-spridning och belastning på vattenförekomster jämfört med nollalternativet.

11. Område för klimatanpassning 2022–2040. Områdena har bedömts vara olämpliga för exploatering på grund att de är naturliga lågpunkter vilket gör att vatten ansamlas här vid mycket nederbörd. Utvecklingsområdena är i nollalternativet planlagda som allmän platsmark – park (det norra klimatanpassningsområdet) och bostäder – enbostadshus (det södra området).

Miljökonsekvens: jämfört med nollalternativet förbättras möjligheterna till dagvattenfördröjning vid tillfällena med mycket nederbörd. Andel hårdgjord yta

minskar jämfört med nollalternativet i och med förändringen från bostadsområde till område för klimatanpassning.

12. Befintlig detaljplan upphävs. I nollalternativet är området planlagt för bostäder, friliggande småhus. Marken är inte exploaterad idag.

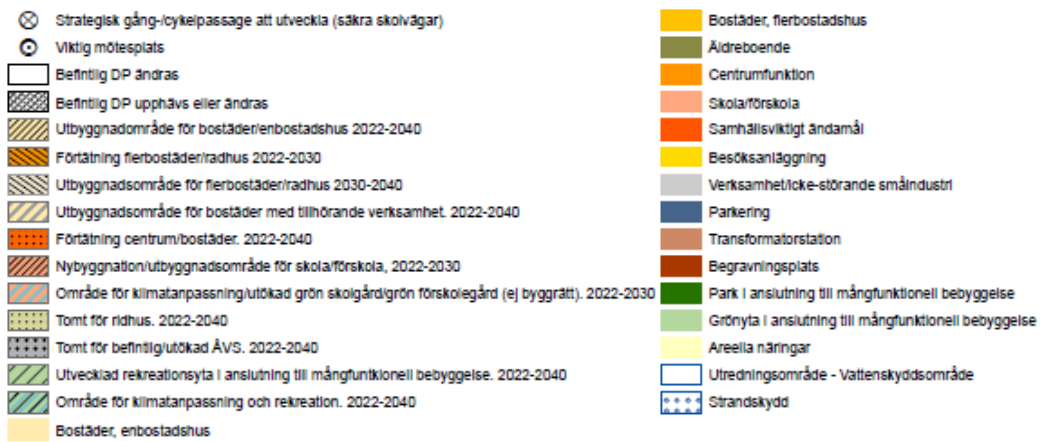
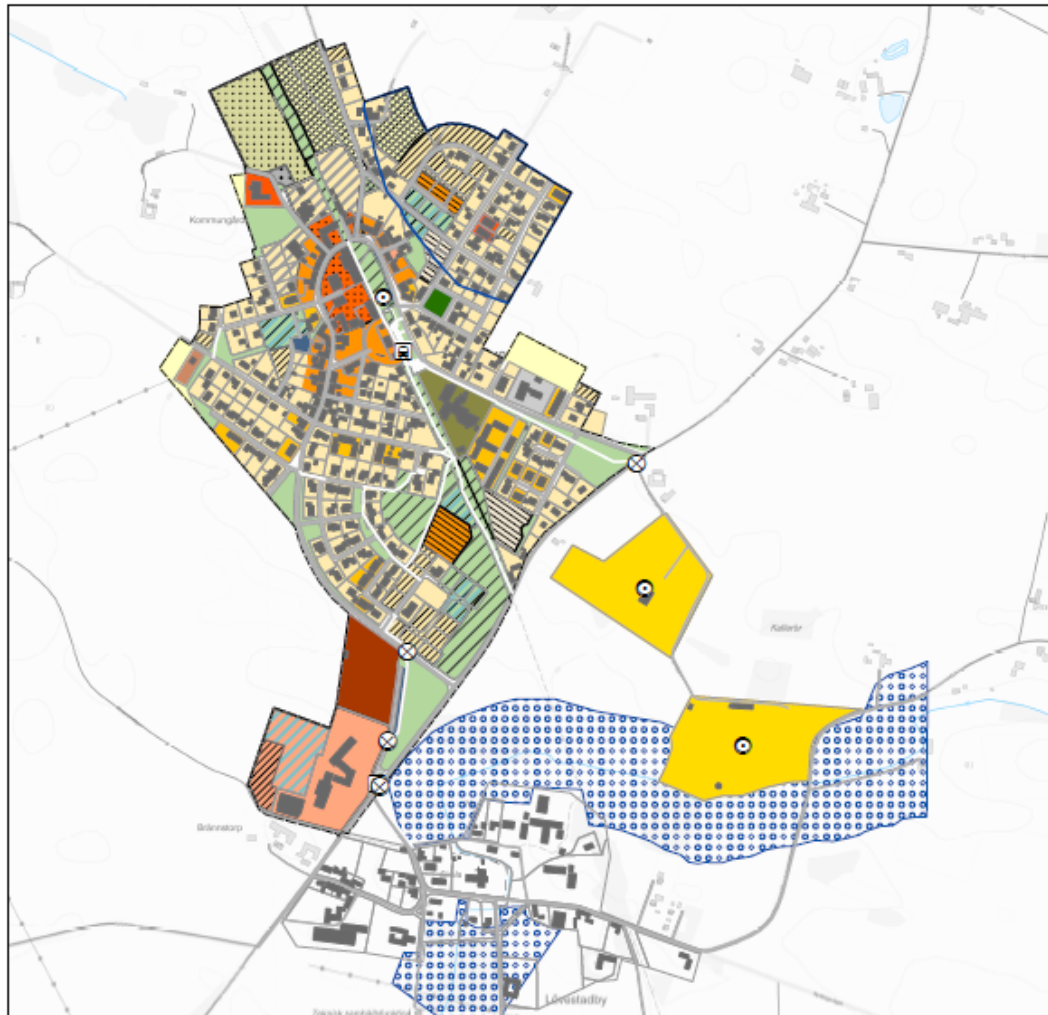
Miljökonsekvens: upphävning av befintlig detaljplan innebär att 11 småhustomter och en gata inte byggs. Förändringen innebär mindre hårdgjorda ytor och förorenande markanvändning och därmed en minskad belastning på vattenförekomster jämfört med nollalternativet.

6.3 Fördjupning Lövestad

Föreslagen markanvändning i utbyggnadsområdet Lövestad visas i Figur 6-2, och beskrivs närmare nedan. Miljökonsekvenserna av föreslagna förändringar beskrivs löpande i samband med förslagen.

Tranåsbäcken (avsnitt 3.3) är den ytvattenförekomst som primärt påverkas av lokala förändringar i markanvändning i Lövestad. Dagvattenledningar är kopplade till ortens hus. Drygt $\frac{3}{4}$ av ortens vatten avleds till Tranåsbäcken sydost om Lövestad, och resten leds till en mindre bäck norr om Lövestad, som når Tranåsbäcken nedströms Lövestad.

Grundvattenförekomsten WA47040457 ligger precis norr om Lövestad. Det är en sand- och grusförekomst i isälvsmaterial och dess sårbarhet är därmed hög. Grundvattenförekomsten påverkas inte direkt av de lokala förändringarna, eftersom bebyggelsen inte ligger ovanpå förekomsten, men bebyggelsen är nära och den exakta avgränsningen för förekomsten är inte känd, liksom att avrinning från norra delen av Lövestad är riktad mot norr och nordväst. Grundvattenförekomsten skulle kunna påverkas kvalitetsmässigt indirekt. De påverkanskällor som enligt VISS bedömts vara betydande för denna grundvattenförekomst är användning av miljögifter i jordbruket, Tabell 3-3. Ändringarna som föreslås i ÖP 2040 för Lövestad innebär ingen förändring på användandet av bekämpningsmedel. Genom att förtäta bebyggelse snarare än att sprida ut den och att ställa krav på lokalt omhändertagande av dagvatten och dräneringsvatten bedöms konsekvenserna för grundvattenförekomsten bli positiva eller försumbara.



Figur 6-2. Föreslagen markanvändning i utbyggnadsområdet Lövestad i ÖP 2040.

Förändrad markanvändning i ÖP 2040 jämfört med nollalternativet är:

1. Utbyggnadsområde för bostäder/enbostadshus 2022–2040. Marken är i nollalternativet planlagd för bostäder, främst enbostadshus. De befintliga

detaljplaneområdena för bostäder minskar i ÖP 2040 och klimatanpassningsområden anläggs (se förändrad markanvändning nummer 8). Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand lokalt. Idag är marken delvis exploaterad.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta i samband med exploatering minskar totalt jämfört med nollalternativet, eftersom delar av befintliga detaljplaneområden för bostäder görs om till klimatanpassningsområden. Dagvatten tas om hand lokalt i planförslaget, vilket innebär en minskad dagvattenbelastning jämfört med nollalternativet. Åtgärderna innebär att grundvattenbildningen ökar lokalt.

2. Förtätning flerbostäder/radhus 2022–2030. Utbyggnadsområdena är till största del planlagda för bostäder, främst enbostadshus, i nollalternativet. Ett litet område är planlagt som natur i anslutning till bostadsbebyggelse. Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand lokalt. Idag är marken inte exploaterad.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta ökar något i samband med exploatering i jämförelse med nollalternativet, på grund av det lilla område som är befintligt planlagt som natur. Dagvatten tas om hand lokalt i planförslaget, vilket innebär en minskad dagvattenbelastning jämfört med nollalternativet. Lokalt omhändertagande av dagvatten kompenserar ur grundvattenbildningsperspektiv för att en större yta hårdgörs.

3. Utbyggnadsområde för flerbostäder/radhus 2030–2040. Områdena är detaljplanelagda för bostäder, främst enbostadshus i nollalternativet. Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand lokalt. Idag är marken inte exploaterad.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta förändras inte jämfört med nollalternativet, men dagvatten tas om hand lokalt vilket innebär en minskad dagvattenbelastning och ökad grundvattenbildning jämfört med nollalternativet.

4. Utbyggnadsområde för bostäder med tillhörande verksamhet 2022–2040. Marken befintligt planlagd för småindustriändamål, och det västra området är redan idag planlagt för bostäder och icke störande småindustri. Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand lokalt. Marken är exploaterad idag. Området är gammal industrimark med asfalterade ytor och gamla industri-/verksamhetsbyggnader.

Miljökonsekvens: andel hårdgjord yta förändras inte nämnvärt jämfört med nollalternativet, men dagvatten tas om hand lokalt, vilket innebär en minskad dagvattenbelastning och ökad grundvattenbildning jämfört med nollalternativet.

5. Förtätning centrum/bostäder 2022–2040. Området är detaljplanelagd för handel och bostadsändamål i nollalternativet. Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand lokalt. Marken är idag exploaterad och hårdgjord. På den norra fastigheten finns en bensinmack.

Miljökonsekvens: utbyggnadsförslaget innebär minskad andel hårdgjord yta, lokalt omhändertagande av dagvatten, liksom sanering av förorenad mark. Förändringarna förbättrar förutsättningarna för minskad föroreningsspridning och belastning på vattenförekomster jämfört med nollalternativet.

6. Nybyggnation/utbyggnadsområde för skola/förskola 2022-2030. Hårdgjord yta ökar något inom skolområdet men dagvatten omhändertas lokalt.

Miljökonsekvens: utbyggnaden/nybyggnation av skol- eller förskolebyggnad bedöms inte påverka på möjligheterna att uppnå MKN för vatten.

7. Område för klimatanpassning grön skolgård/förskolegård 2022-2030. Ett större område kring befintliga och planerade skolbyggnader används som grön skolgård.

Miljökonsekvens: inverkar inte på mängden hårdgjorda ytor och dagvatten utan markanvändningen är huvudsakligen densamma som utan planförslaget och det bedöms inte leda till konsekvenser för att uppnå MKN i vatten.

8. Tomt för ridhus 2022–2040. Marken till större delen befintligt planlagd för småindustriändamål och handel. Dagvatten ska i möjligaste mån tas omhand lokalt. Marken är idag oexploaterad.

Miljökonsekvens: risk för diffust läckage av näringsämnen från ridhus och tillhörande anläggningar. Nollalternativet innebär å andra sidan föroreningsbelastning och hårdgörande av större ytor från småindustri och handel. ÖP 2040 innebär lokalt omhändertagande av dagvatten och därmed en minskad belastning från dagvatten på ytvatten jämfört med nollalternativet.

9. Tomt för befintlig/utökad återvinningsstation (ÅVS) 2022-2040. Marken används idag för ÅVS. Vid eventuell framtida utökning ska befintliga träd och vegetationsremсор sparas.

Miljökonsekvens: ingen förändring jämfört med nollalternativet eftersom vegetation sparas vid eventuell framtida utökning och dagvatten från hårdgjorda ytor ska omhändertas lokalt.

10. Utvecklad rekreationsyta i anslutning till mångfunktionell bebyggelse 2022–2040. Marken till större delen planlagd för allmän platsmark – park eller natur i nollalternativet.

Miljökonsekvens: markanvändningen i planförslaget och nollalternativet i huvudsak densamma, inga konsekvenser av betydelse bedöms uppstå med avseende på MKN.

11. Område för klimatanpassning 2022–2040. Områden som har bedömts vara olämpliga för exploatering på grund att de är naturliga lågpunkter vilket gör att vatten ansamlas här vid mycket nederbörd. Marken till stor del planlagd för bostäder i nollalternativet, men ännu inte exploaterad.

Miljökonsekvens: områdena fungerar som naturliga dagvattendammar, vilket betyder att de vid tillfällen av mycket nederbörd fungerar som en reserv för omkringliggande fastigheters omhändertagande av dagvatten. Jämfört med nollalternativet förbättras möjligheterna till dagvattenfördröjning vid tillfällen med mycket nederbörd. Andel hårdgjord yta minskar jämfört med nollalternativet i och med förändringen från bostadsområde till område för klimatanpassning.

12. Befintlig detaljplan upphävs. I nollalternativet är det västra området planlagt för småindustri och handel. Det är oexploaterat idag. Det östra området är i nollalternativet planlagt för bostäder, småhustomter. Det är också oexploaterat idag.

Miljökonsekvens: upphävning av detaljplan innebär att industri- och handelsverksamheter, liksom småhus och gator inte byggs. Planförslaget innebär färre hårdgjorda ytor och en minskad belastning på vattenförekomster jämfört med nollalternativet.

6.4 Kommunens "Att göra"-lista

Förslag

ÖP 2040 anger ett antal kommunala åtaganden och insatser i en "Att göra"-lista. Vissa kopplar direkt till de olika vattenförekomsterna och syftar till att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer. Förslagen visas i en sammanställning med fokus på vattenförekomster i Tabell 6-1.

Tabell 6-1. Föreslagna åtaganden och insatser i arbetet för att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer i kommunens yt- och grundvattenförekomster från Sjöbo kommuns förslag till ÖP 2040.

Åtagande eller insats		Omfattad vattenförekomst
A	Vattenskyddsområde: Omarbeta vattenskyddsområde och föreskrifter för Vattenskyddsområde Bjärsjölagård om kommunen behåller vattentäkten, annars ska vattentäkt och vattenskyddsområde med föreskrifter avvecklas.	WA30722528 (Torpsbäcken) Vattentäkten ligger inte inom grundvattenförekomsten med MKN.
B	Vattenskyddsområde: Upprätta vattenskyddsområde och föreskrifter för den kommunala vattentäkten i Heinge.	WA47040457 (Sand och grus) Vattentäkten ligger inom/delvis inom grundvattenförekomsten
C	Vattenskyddsområde: Upprätta vattenskyddsområde och föreskrifter för de kommunala vattentäkterna i Blentarp (osäkert vilken vattenförekomst som påverkas) och Herreberga.	WA14011444 (Kävlingsån: Kävlingsån-Sövdesjön) Vattentäkten ligger nära/i/delvis inom grundvattenförekomsterna WA12744184 (Vombsänkan) (Sedimentärt berg) WA79873141 (Romeleåsens östsluttning) (Sedimentärt berg) WA67122328 (Herreberga) (Urberg)
D	Vattenskyddsområde: Upprätta vattenskyddsområde och föreskrifter för den kommunala vattentäkten i Klasaröd.	WA84285224 (Kävlingsån: Djurrödsbäcken-Källa (Vollsjoån)) Vattentäkten ligger i/nära/delvis inom grundvattenförekomsten WA43092534 (Sand- och grus).
E	Vattenskyddsområde: Upprätta vattenskyddsområde för den kommunala vattentäkten i Röddinge	WA97124112 (Eriksdal) (Sedimentärt berg)
F	Vattenskyddsområde: Upprätta vattenskyddsområde och föreskrifter för den kommunala vattentäkten i Vanstad. Omarbeta vattenskyddsområden och föreskrifter för de kommunala vattentäkterna i Grimstofta och Gröndal.	WA78517976 (Kävlingsån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån)) Vattentäkten ligger i/nära/delvis inom grundvattenförekomsten WA35083709 (Vanstad) (Sand- och grus)
G	Vattenskyddsområde: Omarbeta vattenskyddsområden och föreskrifter för de kommunala vattentäkterna i Grimstofta och Gröndal.	Täkterna Grimstofta och Gröndal ligger i ett bälte med grundvattenförekomster WA14819189 (Revingehed) (Sand- och grus), WA97124112 (Eriksdal) (Sedimentärt berg), WA12744184 (Vombsänkan) (Sedimentärt berg)
H	Vattendialog: Fortsatt vattendialog med markägare och andra berörda i Vanstadsbäckens avrinningsområde (biflöde till Tranåsbäcken)	WA84285224 Kävlingsån: Djurrödsbäcken-källa (Vollsjoån)

	påbörjad år 2019. Fokus på bevattning och åtgärder mot övergödning. Innehåll och konkreta åtgärder håller på att tas fram tillsammans med lantbrukarna. Planerat arbete med att inleda vattendialoger inom ramen för Kävlingeåns vattenråd med markägare och andra berörda i avrinningsområden för vattenförekomsterna.	WA78517976 Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbacken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån)
I	Rekreationsleder: Rekreationsstråk tillskapas vid Björkaån och del av Åsumsån (Sjöbo-Vombsjön)	WA78517976 Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbacken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån)
J	Dagvattenstrategi: En kommunövergripande dagvattenstrategi tas fram.	Alla kommunens förekomster
K	Dagvattenhantering: Lokalt omhändertagande av dagvatten vid detaljplanering.	Alla kommunens förekomster
L	Lokalisera ny sammanhållen bebyggelse i anslutning till befintlig samhällsservice och medge ny spridd bebyggelse restriktivt. Bidrar bland annat till att minska antalet enskilda avlopp.	Alla kommunens förekomster
M	Deltagande i vattenråden: Fortsatt deltagande i Kävlingeåns samt Nybroåns, Kabusaåns och Tyge ås vattenråd och det arbete som vattenråden bedriver. För att få till stånd ett samordnat åtgärdsarbete samt vattendialoger med markägare och andra berörda/intressenter. Vattendialogerna bidrar bland annat till ökad kunskap. Innehåll och konkreta åtgärder tas fram i samråd som en del av dialogen. Konkreta åtgärder kan till exempel vara att ta upp kulverterade sträckor i dragen, åtgärda vandringshinder, anpassade skyddszoner, restaurering av rensade eller rätade vattendrag, minskat fosforläckage vid spridning av stallgödsel, strukturkalkning, kalkfilterdiken, anläggning av tvåstegsdiken, anläggning av våtmarker och anläggning av bevattningsdammar.	Alla kommunens förekomster, förutom Verkaån som ligger i annat avrinningsområde
N	Tillsyn av enskilda avlopp: Kommunen fortsätter att prioritera en effektiv tillsyn av enskilda avlopp som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön inom områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status. I kommunen finns en antagen handlingsplan avseende enskilda avlopp, innehållande en prioriteringsordning med mål att alla avlopp ska vara godkända i kommunen. I kommunen finns även antagna riktlinjer om att det inom kommunen ska råda hög miljöskyddsnivå vid prövning av ansökningar och anmälningar om inrättande av enskilda avloppsanläggningar.	Alla kommunens förekomster
O	Vid daglig drift och vid utveckling av kommunens avloppsreningsverk är alltid målet att minska eller minimera påverkan på recipient.	Alla kommunens förekomster
P	Minimera miljörisker: Genom att informera, bland annat inom ramen för miljötillsynen, ska kommunen öka kunskapen hos allmänheten om risker med kemikalier och miljögifter för att därmed påverka beteenden.	Alla kommunens förekomster
Q	Förbättrad vattenkvalitet: Kommunen ska fortsätta samverka med berörda aktörer och, vid behov, grannkommuner för att reducera jordbrukets påverkan på vattenförekomster.	Alla kommunens förekomster
R	Förbättrad vattenkvalitet: Kommunen ska verka för återföring av näringsämnen, bland annat genom arbete med information om skyddsavstånd till vattendrag vid spridning och om hur näringens omfattning anpassas till grödans behov, arbete för att lantbrukare med behov av näring kan få hjälp att ta emot gödsel från aktörer utan åkermark, t.ex. hästågare, uppströmsarbete för att minska utsläpp	Alla kommunens förekomster

	av föroreningar som t.ex. tungmetaller i avlopp, att uppmuntra fastighetsägare att anlägga kretsloppsbaseade anläggningar för enskilda avlopp, omvandling av matavfall till biogödsel, insamling av material från fosforfilter för spridning på åkermark, och dylikt.	
S	Tillsyn av förorenade områden och miljöfarlig verksamhet: Kommunen fortsätter att prioritera en effektiv tillsyn av miljöfarlig verksamhet och förorenade områden som kan ha negativ inverkan på vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status samt kommunens särskilt skyddsvärda och skyddsvärda grundvattenförekomster. Underlag från SGUs rapport (2021) om Vombsänkan används som kunskapsunderlag i syfte att särskilt skydda de områden inom grundvattenförekomsten som är viktiga för nybildning av grundvatten, samt områden med så kallade begravningsdalar.	Alla kommunens förekomster
T	Dagvattenhantering: Förbättrad dagvattenhantering genom tillsyn och detaljplanering i kommunens tätorter.	WA30722528 Torpsbäcken, WA25040470 (Kävlingeån: Tranåsbacken – Djurrödsbäcken, WA14011444 (Klingavälsån: Kävlingeån-Sövdesjön), WA84285224 (Kävlingeån: Djurrödsbäcken-Källa (Vollsjoån)), WA78517976 (Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbacken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån))
U	Rekreationsleder: Tillskapa rekreatiionsstråk i Vollsjo och Lövestad tätorter	WA84285224 (Kävlingeån: Djurrödsbäcken-Källa (Vollsjoån)) WA20376298 (Tranåsbacken)
V	Rekreationsleder: Tillskapa rekreatiionsstråk i del av Åsumsån och Tolångaån.	WA78517976 Kävlingeån: Vombsjön- Tranåsbacken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån)

Miljökonsekvenser

Att kommunen i ÖP 2040 konkretiserar åtaganden och insatser som syftar till att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer i kommunens ytvattenförekomster bidrar till möjligheterna att uppnå MKN. I nollalternativet saknas liknande åtgärder rörande kommunens ytvattenförekomster och förutsättningar att nå MKN. Planens inverkan på möjlighet att uppnå MKN, jämfört med nollalternativet, är i det här avseendet med andra ord positiv.

Punkt (A) till (G): Flera av kommunens ytvattenförekomster och grundvattenförekomster berörs potentiellt av åtgärdsförslagen.

Berörda ytvattenförekomster uppnår inte god ekologisk status idag, vilket i många fall är kopplat till kvalitetsfaktorn näringsämnen och andra faktorer som indikerar näringsämnespåverkan. Grundvattenförekomsternas nuvarande status är god men bedöms kunna hotas av näringsämnen och bekämpningsmedel från jordbruk samt salt från saltning av större vägar. Som framkommer i förslag (I) kommer möjligheten att uppnå kvalitetskrav att öka i och med den nya översiktsplanen. Bekämpningsmedel har detekterats i en grundvattenförekomst och bedömts vara en betydande påverkanskälla för flera av förekomsterna. Vid omarbetning och/uppriktande av vattenskyddsområdena kommer reglering av näringsämnestillförsel samt kemiska ämnen från till exempel jordbruksmark beaktas. Detta få positiv inverkan på möjligheten att uppnå kvalitetskraven för respektive vattenförekomst.

Punkt (H) och (M): Vattendialogerna är tänkt att mynna ut i ett antal åtgärder med syfte att förbättra vattenkvaliteten i berörda vattendrag. Detta bidrar i viss mån till ökad möjlighet att uppnå MKN i berörda vattenförekomster.

Att åtgärda vandringshinder, anpassa skyddszoner, kontrollera spridning av stallgödsel med mera kan bidra till positiv inverkan på bland annat kvalitetsfaktorer fisk, näringsämnen och särskilda förorenande ämnen i de berörda ytvattenförekomsterna Kävlingeån: Djurrödsbäcken-källa (Vollsjöån) och Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån). Rätt utförda åtgärder skulle kunna bidra till omklassning av underliggande parametrar och eventuellt även till ändrad klass av någon kvalitetsfaktor.

Att åtgärda vandringshinder, anlägga våtmarker, bryta upp kulverterade sträckor samt restaurering av utträtade åfårar kan bidra till positiv inverkan på de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna. Rätt utförda åtgärder skulle kunna bidra till omklassning av underliggande parametrar och eventuellt även till ändrad klass av någon kvalitetsfaktor.

Detta bedöms sammanfattningsvis ha potential att bidra till att nå MKN för vattenförekomsterna.

Punkt (I), (U) och (V): Att tillskapa rekreativstråk har ingen direkt påverkan på berörda förekomsters status eller möjligheter att uppnå MKN, men kan bidra till att medvetandegöra kommunens ytvatten och på längre sikt gynna synsättet på och värdet av friska ytvatten.

Punkt (J): Att en kommunövergripande dagvattenplan tas fram bedöms öka möjligheten att uppnå förbättringar i kommunens dagvattenhantering, vilket är positivt för såväl vattenkvalitet som grundvattenbildning.

Punkt (K): Alla kommunens vattenförekomster bedöms potentiellt beröras. Detta kan få positiv inverkan på kemisk status om krav ställs på olika typer av åtgärder som bidrar till sedimentering av partiklar eller annan rening av dagvattnet innan det når recipient. Det kan även bidra till positiv påverkan på de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna genom exempelvis fördröjning av dagvatten innan det når recipient. Det kan också bidra till att upprätthålla grundvattenbildning och kompensera för hårdgjorda ytor i de fall vatten kan infiltrera från fördröjningsmagasin.

Punkt (L): Alla kommunens vattenförekomster bedöms potentiellt beröras av åtgärden. Åtgärdsförslaget bidrar till att minska påverkan från enskilda avlopp, och därmed belastningen av fosfor på mottagande vattendrag och sjöar. Detta bidrar till möjligheten att uppnå MKN med avseende på näringsämnen och näringsämnespåverkan. Näringsämnespåverkan är generellt hög i kommunens ytvattenförekomster idag (avsnitt 3.3.2).

Punkt (M): Att fortsatt aktivt delta i Kävlingeåns vattenråd har ingen direkt påverkan på enskilda ytvattenförekomsters ekologiska och/eller kemiska status eller möjligheter att uppnå MKN. Förvaltning och samarbete på avrinningsområdesnivå är däremot en förutsättning för undersökning, framtagande och utförande av konkreta åtgärder för att förbättra kvaliteten i kommunens ytvattenförekomster.

Punkt (N) och (S): Att ÖP 2040 tydliggöra kommunens prioritering av tillsyn samt prövning av enskilda avlopp är positivt för vattenkvaliteten avseende näringsämnen. Likaså prioriteras tillsynen på förorenad mark som riskerar att ha negativ inverkan på

vattenmiljön. Detta kan gynna ekologisk och kemisk status i ytvattenförekomster samt kvalitativ status i grundvattenförekomster. Speciellt ska nybildningsområden för grundvatten i Vombsänkans grundvattenförekomster beaktas vid tillsyn av miljöfarlig verksamhet och förorenade områden.

Punkt (O): Att drift och underhåll av kommunens reningsverk ska minska eller minimera påverkan på recipient är positivt för MKN i ytvatten.

Punkt (P), (Q) och (R): Kunskapen om kemikalier och miljögifter ökas bland befolkningen genom information och tillsyn, vilket kan bidra till minskad användning och utsläpp. Fortsatt samverkan med aktörer och grannkommuner för att minska jordbrukets påverkan på MKN är en viktig åtgärd. Att ÖP 2040 innehåller detta bidrar till ökad möjlighet att uppnå MKN i vattenförekomster. Speciellt jordbruk och näringsämnen är en viktig påverkanskälla för kommunens vattenförekomster.




Punkt (S): Detta innebär att ÖP2040 mycket tydligt beaktar de skyddsvärda och mycket skyddsvärde grundvattenförekomsterna vid tillsyn. Det innebär också att speciellt utpekade områden för nybildning av grundvattenbildning inom Vombsänkan bevaras och inte hårdgörs vid exploatering, även föroreningsrisker beaktas i framtida prövning av ny-/om-/tillbyggnation/miljöfarlig verksamhet och planering för ny bebyggelse. Det ökar möjligheterna att uppnå MKN i grundvatten. Punkten innebär också att möjligheterna att uppnå MKN i ytvattenförekomster ökar eftersom kommunen prioriterar effektiv tillsyn av miljöfarlig verksamhet och förorenade område inom områden som kan påverka vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god status.





Punkt (T) och (J): Förbättrad dagvattenhantering genom tillsyn och planering inom flera orter bidrar positivt för MKN i de berörda vattenförekomsterna.

7 Avstämning mot relevanta miljömål

Sverige har 16 nationella miljö kvalitetsmål (Naturvårdsverket, u.å.). En bedömning av hur planförslaget bidrar till möjligheten att uppnå miljömålen, liksom en jämförelse mot nollalternativet, görs i Tabell 7-1. Bedömningen baseras på de riktlinjer, åtaganden och insatser samt deras bedömda konsekvens som redovisats ovan. Endast de miljömål som bedömts vara mest relevanta med avseende på föreliggande MKB:s avgränsning är med i bedömningen.

Tabell 7-1. Planförslagets bidrag till relevant miljömål jämfört med nollalternativet. Grön uppåtgående pil innebär att planförslaget i högre grad bidrar till måluppfyllelse än nollalternativet. Röd nedåtgående pil innebär att planförslaget i mindre utsträckning bidrar till måluppfyllelse än nollalternativet. Gul horisontell pil innebär att planförslaget och nollalternativet i lika stor grad bidrar till måluppfyllelsen

Miljömål	ÖP 2040 bidrag till måluppfyllelse, jämfört med nollalternativet	Motivering
Bara naturlig försurning		Kvalitetsfaktorn försurning har bedömts ha god status för alla utom en av kommunens ytvattenförekomster. Planförslaget bedöms inte ge upphov till någon större mängd försurande utsläpp. Planen syftar till att samla bebyggelse, underlätta för kommuninvånare att resa kollektivt, och föreslår konkreta förslag för hur kommunen ska ta hänsyn till MKN vid planering av framtida bebyggelse. Jämfört med nollalternativet bedöms chanserna till måluppfyllelse förbättras i och med ovan nämnda förändringar, men skillnaden mellan planförslaget och nollalternativet bedöms vara liten. Detta främst eftersom varken planförslaget eller nollalternativet ger upphov till någon större mängd försurande utsläpp.
Giffri miljö		Planförslaget bidrar till bättre hantering av bland annat dagvatten inom planlagt område, vilket bidrar till ökad kontroll och reglering av dagvattenutsläpp till kommunens ytvattenförekomster, vilket i sin tur kan vara gynnsamt för den kemiska statusen i grundvattenförekomsterna. Den i översiktsplanen föreslagna strategin för förtätning innebär ett större behov av provtagning och eventuell sanering av misstänkt förorenade områden, vilket bidrar till måluppfyllelse i högre grad än nollalternativet. Kemisk status i grundvattenförekomsterna kan hotas av bekämpningsmedel från jord- och skogsbruk. Genom att ta fram vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter för allmänna vattentäkter kan ÖP 2040 bidra till en säkrad måluppfyllelse.
Ingen övergödning		Flera av kommunens ytvattenförekomster har problem med övergödning, och näringsämnen är även ett hot mot statusen i grundvattenförekomsterna. MKN för ytvatten är ett verktyg i arbetet med att uppnå målet. Planförslaget anger en tydligare inriktning mot jord- och skogsbruk än vad en utveckling enligt nollalternativet kan antas medföra, vilket skulle kunna försvåra måluppfyllelse. Emellertid anges också att ett naturvårdsinriktat jord- och

Miljömål	ÖP 2040 bidrag till måluppfyllelse, jämfört med nollalternativet	Motivering
		skogsbruk ska bedrivas, vilket skulle kunna innebära att den näringsbelastning som traditionellt kommer från markanvändningen minskar. Genom den föreslagna riktlinjer, åtaganden och insatser tar planförslaget ställning mot spridd bebyggelse, vilket bidrar till måluppfyllelse.
Grundvatten av god kvalitet		Kommunens grundvattenförekomster har idag god status, men hotas av olika påverkanskällor, varav näringsämnen och bekämpningsmedel är viktiga påverkanskällor. Riktlinjerna i planförslaget bidrar till att påverkan från jordbruk minskas genom samverkan grannkommuner och andra aktörer. Påverkan från andra verksamheter minskas genom tillsyn och information. Särskilt viktiga områden för nybildning av grundvatten till Vombsänkan bevaras. Vattenskyddsområden ska tas fram för kommunala grundvattentäkter, vilket berör flera grundvattenförekomster och minskar risken för negativ kvalitetspåverkan.
Levande sjöar och vattendrag		Många av kommunens ytvattenförekomster har bedömts ha mindre än god status med avseende på fysiska förändringar i vattendragen och sjöarna. Genom riktlinjer, åtaganden och insatser skulle ÖP 2040 kunna bidra positivt till måluppfyllnaden.
Myllrande våtmarker		Flera riktlinjer, åtaganden och insatser är tänkta att mynna ut i ett antal åtgärder med syfte att förbättra vattenkvaliteten i berörda vattendrag. Ett exempel på åtgärd kan vara anläggande av våtmarker. Förutom att en sådan åtgärd kan bidra till uppfyllelse av målet "myllrande våtmarker", kan den även bidra till måluppfyllelse kopplat till ytvattenkvalitet eftersom en av våtmarkernas funktion är vattenrening. Åtgärdsförslagen saknas i nollalternativet och därför bedöms chanserna till måluppfyllelse bättre i planförslaget, även om ingen konkret handling om specifikt våtmarker föreslås i åtgärdsförslagen.
God bebyggd miljö		Planförslaget bidrar till bättre hantering av bland annat dagvatten inom planlagt område, bättre skydd av vattentäkter och ökade rekreationsmöjligheter. Planförslaget bedöms därmed i större utsträckning än nollalternativet bidra till måluppfyllelse.
Samlad bedömning: ÖP 2040 bedöms bidra till uppfyllande av samtliga ovan beskrivna miljömål, om än i olika omfattning. Förutsättningarna för måluppfyllelse bedöms generellt vara bättre än i nollalternativet.		

De nationella miljö kvalitetsmålen är de mål som bidrar till att Sverige uppnår den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. I förlängningen bedöms ÖP 2040 med andra ord bidra även till måluppfyllelsen av de globala hållbarhetsmålen.

Länsstyrelsen Skåne, som är den instans som anpassar arbetet med de nationella miljö kvalitetsmålen till regional nivå, har antagit målen och identifierat utmaningar, som har bedömts vara av särskild vikt för miljöarbetet i Skåne (Länsstyrelsen Skåne, 2016). ÖP 2040 bedöms bidra till måluppfyllelse av följande målsättningar:

- hänsyn till Skånes hav, sjöar och vattendrag,
- hushållning med Skånes mark- och vattenresurser,
- skydd av Skånes natur- och kulturvärden

Planen bedöms medverka positivt till måluppfyllelsen av de regionala miljömålen, och i högre grad än nollalternativet (se motsvarande motiveringar för de nationella miljömålen).

8 Uppföljning och övervakning

När en plan eller ett program som omfattas av kravet på en strategisk miljöbedömning har antagits ska den beslutande kommunen skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen faktiskt medför. Detta ska göras för att kommunen tidigt ska få kännedom om sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte har identifierats så att lämpliga avhjälpandeåtgärder kan vidtas (6 kap. 19 § miljöbalken). Vidare ska, 6 kap. 11 § miljöbalken, en MKB bland annat innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Aktuell översiktsplan har miljö kvalitetsnormerna för vatten som huvudfokus varför relevant miljöpåverkan att följa upp är kopplad till dessa.

Ett av syftena med översiktsplanen är att ge tjänstemän inom kommunen bättre verktyg att ställa krav på exempelvis dagvattenhanteringen i samband med genomförandet av nya detaljplaner varför uppföljning bör ske av:

- krav ställda på hantering av dagvatten vid nya detaljplaner
- krav ställda via remiss eller yttrande över hantering av vatten (både dag- och processavloppsvatten) som rör industrier inom kommunen.

De åtaganden och insatser som kommunen avser genomföra kommer att följas upp inom kommunen, likaså bidrag till relevant miljömål. Exempel på parametrar att följa upp är:

- antal vattendialoger, åtgärdade vandringshinder, anpassade skydds zoner, restaureringar av rensade eller rätade vattendrag,
- omarbetade skyddsområden och föreskrifter för vattenskyddsområde,
- hur arbetet med enskilda avlopp har bedrivits,
- antal nya rekreativstråk längs med vattendrag.

Sjöbo kommun avser att följa upp arbetet vart fjärde år, i samband med framtagandet av en planeringsstrategi för översiktsplaneringen. Uppföljning av vattenkvalitet genomförs även inom ramen för Vattenmyndighetens arbete. Avrapportering sker årligen till Vattenmyndigheten och i verksamhetsberättelser från vattenråden. De regionala miljömålen följs upp årligen av länsstyrelsen kommer, i samband med antagande av det lokala miljömålsprogrammet (avsnitt 3.2), följas upp årligen av kommunen.

9 Samlad bedömning

ÖP 2040 bedöms underlätta för kommunen att uppfylla miljökvalitetsnormerna för vatten, jämfört med nollalternativet. Planen ger en tydlig riktning och ambition framåt i kommunens arbete med normerna. Att normerna är prioriterade och lyfts i ÖP:n ger kommunens tjänstemän stöd i beslutsfattande om till exempel reglering av utsläpp till vattenområden.

Den sammantagna bedömningen är att planen ger övervägande positiva konsekvenser för kommunens yt- och grundvatten och att möjligheten att nå kvalitetskraven, såväl ekologiska som kemiska, ökar med planens genomförande. Bedömningen kan brytas ner i följande väsentligaste underliggande bedömningar:

- De tydliga riktlinjerna i ÖP 2040 säkerställer i högre grad krav på hantering av dagvatten vid detaljplanering än i nollalternativet. Detta bedöms öka möjligheten att uppnå MKN både rörande ekologisk status, främst hydromorfologiska kvalitetsfaktorer, och kemisk status i ytvatten och grundvatten.
- Den föreslagna strategin för förtätning i befintliga tätorter, liksom en tydligare inriktning mot jord- och skogsbruk innebär:
 - en minskning av andelen enskilda avlopp i kommunen, vilket kan minska utsläppen av näringsämnen till kommunens grund- och ytvattenförekomster. Därmed ökar möjligheterna att uppnå respektive upprätthålla beslutade MKN med avseende på näringsämnen och därtill kopplade kvalitetsfaktorer.
 - ett behov av översyn och anpassning av befintliga vatten- och avloppssystem, i orter där förtätning planeras, för att undvika ökade risker kopplade till överbelastade vatten- och avloppssystem.
 - ett större behov av hantering av misstänkt förorenade områden. Kartläggning av misstänkt förorenande områden ökar kunskapen om vilka föroreningar som finns i kommunen och eventuell sanering bidrar positivt till en minskad spridning av förorenande ämnen till kommunens ytvatten, vilket ökar möjligheterna att uppnå beslutade MKN.
 - flera vattenförekomster har problem att uppnå MKN och i stor utsträckning beror det på näringsämnen. Möjligheterna att upprätthålla MKN i grundvattenförekomsterna hotas främst av näringsämnen och bekämpningsmedel. I flera av de utpekade områdena anges att en önskvärd förvaltning omfattar naturvårdsinriktat jord- och skogsbruk, vilket kan antas medföra en mindre näringsämnesbelastning från nämnda områden.
- Ökad trafik innebär en ökad belastning för miljön i stort, och även specifikt för kommunens ytvattenförekomster och grundvattenförekomster. Planens förslag syftar till att underlätta för kommuninvånare att resa kollektivt, vilket förbättrar förutsättningarna att uppnå MKN för ytvatten och grundvatten.
- De i planförslaget föreslagna åtagandena och insatserna för att uppnå beslutade miljökvalitetsnormer i kommunens ytvattenförekomster bedöms bidra till en ökad möjlighet att uppnå MKN i berörda vattenförekomster, vilket är en förbättring

jämfört med nollalternativet som saknar motsvarande åtgärdsförslag. Alla åtaganden och insatser som förbättrar möjligheten att uppnå MKN i ytvatten bidrar även till ökad möjlighet att upprätthålla MKN i grundvatten.

- ÖP 2040s utbyggnadsförslag för orterna Vollsjö och Lövestad innebär en överlag minskad andel hårdgjorda ytor, och mer lokalt omhändertagande av dagvatten jämfört med nollalternativet. Det innebär vidare färre industritomter, och möjliggör för sanering av tidigare sannolikt förorenad mark. Från planerad tomt för ridhus finns risk för diffust läckage av näringsämnen, och det är därför viktigt att anläggningen utformas med god hantering av gödsel. Planförslaget bedöms sammanfattningsvis innebära en minskad belastning på avloppssystem och/eller mottagande vattenförekomster med avseende på vattenvolymer och föroreningar jämfört med nollalternativet.

Planförslaget identifierar också områden som har bedömts vara olämpliga för exploatering på grund att de är naturliga lågpunkter, så kallade områden för klimatanpassning i Vollsjö och Lövestad (i kommunen som helhet finns även områden av strategisk betydelse utmarkerade för att motverka översvämningsrisk). Jämfört med nollalternativet minskar därmed andelen hårdgjorda ytor, möjligheterna till dagvattenfördröjning och därmed minskad belastningen på mottagande ledningsnät och vattenförekomster vid tillfällen av mycket nederbörd minskar och risk för skador på hus och egendom undviks.

10 Referenser

- Länsstyrelsen Skåne. (2016). *Skånska åtgärder för miljömålen – Regionalt åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen 2016-2020. Beslutad: April 2016*. Hämtad från https://www.lansstyrelsen.se/download/18.691fcf616219e10e93ab091/1526067925133/Skanska_atgarder_for_miljomalen_2016-2020.pdf
- Mailkommunikation med Pia Fröjd, VA-ingenjör, Sjöbo kommun. (2020). Naturvårdsverket. (u.å.). Sveriges miljömål. Hämtad 01 april 2020, från <https://sverigemiljomal.se/miljomalen/>
- Region Skåne. (2020). *Regionplan för Skåne 2022-2040 - Samrådshandling*. Hämtad från: <https://geodata.skane.se/regutv/regionplan/2022/samrad/dokument/regionplan-for-skane-2022-2040-samradshandling.pdf>
- Region Skåne. (2020). *Trafikförsörjningsprogram för Skåne 2020-2030. Beslutad: Februari 2020*. Hämtad från: <https://www.skane.se/globalassets/styrandedokument/trafikforsorjningsprogram-for-skane-2020-2030.pdf>
- SGU. (2021). *Helikopterburna TEM-mätningar i Vombsänkan, Skåne – Geologiska tolkningar och hydrogeologisk tillämpning*. <https://resource.sgu.se/dokument/publikation/sgurapport/sgurapport202123rapport/s2123-rapport.pdf>
- Sjöbo kommun. (u.å.). Översiktsplan 2040 - Samrådsförslag. Hämtad 15 april 2020, från <http://sjobo.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=28abd2a853264c53be217765e74dc0a3>
- Sjöbo kommun. (2007). *Fördjupad översiktsplan för Grimstofta söder, Sjöbo, Sjöbo kommun 2007-09-12. Antagandehandling*. Hämtad från https://www.sjobo.se/download/18.4424c56b16693f576f6e2c/1540555158197/070830_antagandehandling_Grimstofta_FoP_lagupplost.pdf
- Sjöbo kommun. (2008). *FÖP2007, Blentarp, Sjöbo kommun. Antagandehandling, Fördjupning av översiktsplanen för Blentarp, Sjöbo kommun, Skåne län, 2008-03-20*. Hämtad från https://www.sjobo.se/download/18.4424c56b16693f576f6e21/1540554954746/FOP_Blentarp_ant_080321_hela.pdf
- Sjöbo kommun. (2009). *Översiktsplan för Sjöbo kommun. ÖP 2009*. Hämtad från https://www.sjobo.se/download/18.4424c56b16693f576f6e25/1540554956325/SjooP_Antagandehandling_090330_2_april_optimerad.pdf
- Sjöbo kommun. (2013). *Fördjupning av översiktsplanen för Sjöbo tätort, Sjöbo kommun, Skåne län. Antagandehandling 2013-03-25. Antagen av kommunfullmäktige 2013-04-24*. Hämtad från https://www.sjobo.se/download/18.4424c56b16693f576f6e22/1540554955023/fop_sjobo_tatort_2013.pdf
- Sydvatten AB. (u.å.). Vombsjön. Hämtad 27 mars 2020, från <https://sydvatten.se/vombsjon/>
- Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna, & Havs- och vattenmyndigheten. (u.å.). VISS, Vatteninformationssystem Sverige. Hämtad från <https://viss.lansstyrelsen.se/>

